

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ (ΠΕ.ΣΥ.Π.)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ενδοοικογενειακή Βία : Κακοποίηση Γυναικών.
Μαρτυρίες Κακοποιημένων Γυναικών, Πρόληψη – Συμβουλευτική
Υποστήριξη

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μπότου Αναστασία

Μπουσιούτη Παρασκευή- Χριστίνα

A.M.: 87/2014

Ιούνιος, 2015

Αθήνα

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος.....	4
2. Εισαγωγή.....	6
3. Ορισμός ενδοοικογενειακής βίας.....	7
4. Τύποι ενδοοικογενειακής βίας.....	8
4.1 Σωματική βία.....	8
4.2 Σεξουαλική βία.....	9
4.3 Ψυχολογική βία.....	9
4.4 Λεκτική βία.....	10
4.2 Κοινωνική βία.....	10
4.3 Οικονομική βία.....	11
5. Μορφές εκδήλωσης της βίας στην οικογένεια.....	11
5.1 Βία μεταξύ συζύγων-συντρόφων.....	11
5.2 Βία του ενός ή και των δύο γονέων προς το παιδί.....	13
5.3 Σεξουαλική κακοποίηση ανήλικων παιδιών.....	17
5.4 Παραμέληση, εγκατάλειψη, εκμετάλλευση ανήλικων παιδιών.....	18
5.5 Επιθέσεις εφήβων προς γονείς.....	20
5.6 Κακοποίηση/εκμετάλλευση ηλικιωμένων.....	21
6. Βία κατά των γυναικών.....	22
6.1 Χαρακτηριστικά και προφίλ θύματος ενδοοικογενειακής βίας.....	22
6.2 Χαρακτηριστικά και προφίλ δράστη-άνδρα ενδοοικογενειακής βίας.....	25
7. Η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών.....	27
7.1 Νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία.....	27
7.2 Αντιμετώπιση κακοποιημένων γυναικών από επίσημους φορείς.....	29

7.3 Πρόληψη ενδοοικογενειακής βίας	31
8.Μεθοδολογία Έρευνας	34
8.1 Στόχοι έρευνας	34
8.2 Εργαλείο έρευνας	34
8.3 Δείγμα έρευνας.....	35
8.4 Δυσκολίες/ Περιορισμοί και ηθικά ζητήματα έρευνας	36
8.5 Αποτελέσματα έρευνας	38
9.Συμπεράσματα-Συζήτηση	44
10. Βιβλιογραφικές Αναφορές	49
11. Παράρτημα	57

1. Πρόλογος

Η βία κατά των γυναικών είναι η πιο ειδικής συστηματική και διαδεδομένη παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κόσμο. Αποτελεί απειλή για όλες τις γυναίκες και εμπόδιο σε κάθε προσπάθεια για ανάπτυξη, ειρήνη και ισότητα των φύλων σε όλες τις κοινωνίες (http://www.isotita.gr/var/uploads/Press/25112009_Ethniko_programma_bia.pdf).

Στη χώρα μας, η ενδοοικογενειακή βία πολλές φορές έχει χαρακτηριστεί ως «αόρατη» αφού αποτελεί ένα καλά κρυμμένο μυστικό από τα κακοποιημένα μέλη τα οποία λόγω ντροπής και ενοχής που αισθάνονται δεν αποκαλύπτουν τη βία που υφίστανται.

Η πρώτη σχετική έρευνα που ολοκληρώθηκε στην Ελλάδα το 2003 κατέδειξε ότι καίτοι το φαινόμενο έχει λάβει μεγάλη έκταση, μεγάλο ποσοστό γυναικών είτε δεν αναγνωρίζει ότι η συμπεριφορά που υφίσταται στο οικογενειακό του περιβάλλον συνιστά καταχρηστική συμπεριφορά που εντάσσεται στην έννοια της βίας, είτε αυτοενοχοποιείται (33.3%), έχοντας εσωτερικεύσει τα στερεότυπα που συνδέονται με τους ρόλους των δύο φύλων. Στην Ελλάδα η άσκηση βίας μέσα στην οικογένεια θεωρείται αυστηρά οικογενειακή υπόθεση και υπάρχει έντονη κοινωνική προκατάληψη ως προς τη δημοσιοποίηση του προβλήματος (<http://www.isotita.gr/index.php/info/c16/>).

Αυτό γίνεται ξεκάθαρο και από τα στοιχεία του Ο.Η.Ε., όπου υποστηρίζεται ότι η συζυγική βία προκαλεί περισσότερους θανάτους γυναικών παρά ο καρκίνος (www.amnesty.org.gr).

Σίγουρα η βία κάθε μορφής, είναι ένα σοβαρό έγκλημα ανεξάρτητα ποιος είναι ο δράστης. Υπάρχουν νόμοι που προστατεύουν από την ενδοοικογενειακή βία, και χρειάζεται να εφαρμόζονται άγρυπνα. Η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενδοοικογενειακή βία είναι απαραίτητη για την καταστολή της. Είναι επίσης αναγκαίο, να ενδυναμωθεί η νομοθεσία με την διεξαγωγή καλά οργανωμένων διαφωτιστικών εκστρατειών για ευαισθητοποίηση του κοινού.

Χωρίς αμφιβολία, η πολύμορφη κακοποίηση που ασκείται σήμερα στις γυναίκες αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν διάφοροι επιστήμονες και ερευνητές, οι πολιτικές ηγεσίες των χωρών, καθώς και οι διεθνείς οργανισμοί (Παπαγιαννοπούλου & Γκούβα, 2009). Τα τελευταία χρόνια, το ερευνητικό ενδιαφέρον, επικεντρώνεται στις μορφές βίας που εμφανίζονται εντός των «οικογενειακών τειχών».

Η παρούσα εργασία γράφτηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των σπουδών μου στο

Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην «Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό». Συγκεκριμένα, στηρίχθηκε στην πλούσια βιβλιογραφία που υπάρχει για την ενδοοικογενειακή βία και τη βία κατά των γυναικών. Παράλληλα, επικεντρώνοντας στη βία κατά των γυναικών, έγινε μια προσπάθεια στο να ρίξει φως στον τομέα την ενδοοικογενειακής βίας των ανθρώπων που ενεργούν άλλοτε σαν θύματα και άλλοτε σαν θύτες.

Αρχικά, θα ήθελα να απευθύνω θερμές ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κα Αναστασία Μπότου για την καθοδήγηση και την άμεση και ουσιαστική βοήθεια που μου παρείχε καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης αυτής της πτυχιακής εργασίας. Οι πολύτιμες συμβουλές της και οι σημαντικές υποδείξεις της συνέβαλαν ουσιαστικά στην συγγραφή της παρούσας εργασίας.

Τέλος, δεν μπορώ να μην αναφερθώ στην οικογένεια μου, στην κόρη μου Παρασκευή και στον σύζυγο μου Βασίλειο για την κατανόηση, την υπομονή και την άμεση συμπαράσταση στην προσπάθεια ολοκλήρωσης των σπουδών μου.

2. Εισαγωγή

Η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί ένα ιδιαίτερο σοβαρό πρόβλημα τόσο για το ίδιο το άτομο που κακοποιείται όσο και για την ίδια την κοινωνία. Σε διεθνές επίπεδο επαγγελματίες και ερευνητές κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών καθώς και επιστημών της υγείας ασχολούνται ιδιαίτερα με το φαινόμενο αυτό, δίνοντας έμφαση σε διάφορους τομείς όπως είναι η αιτιολογία, οι συνέπειες, η πρόληψη, η αντιμετώπιση, η ανίχνευση και ο ρόλος των διάφορων επαγγελματιών που σχετίζονται με το θέμα της βίας.

Στην παρούσα εργασία έγινε μια προσπάθεια να μελετηθεί το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας και να παρουσιαστεί μία ολοκληρωμένη εικόνα της βίας κατά των γυναικών από τις ίδιες τις γυναίκες που έχουν βιώσει τη βία μέσα στη σχέση τους, προκειμένου να φωτιστούν και να διασαφηνιστούν όλες οι πτυχές του θέματος.

Στα πρώτα κεφάλαια προσπαθούμε να ορίσουμε το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας καθώς και να παρουσιάσουμε τους βασικούς τύπους της βίας.

Ακολουθεί μια λεπτομερής παρουσίαση των μορφών εκδήλωσης της βίας στην οικογένεια, ενώ στη συνέχεια επικεντρωνόμαστε στη βία κατά των γυναικών. Κατόπιν, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της γυναίκας - θύματος ενδοοικογενειακής βίας αλλά και τα χαρακτηριστικά του δράστη – άνδρα.

Στο επόμενο κεφάλαιο εστιάζουμε στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών αναλύοντας το νομοθετικό πλαίσιο της χώρας μας. Επίσης αναφερόμαστε στην αντιμετώπιση των κακοποιημένων γυναικών από επίσημους φορείς και συνεχίζουμε με την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας. Στο κομμάτι αυτό δίνεται ιδιαίτερα έμφαση στις βασικές στρατηγικές για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών από την πλευρά της πολιτείας και της κοινωνίας.

Σημειώνεται ότι για την πληρέστερη προσέγγιση του θέματος, πραγματοποιήθηκε συνέντευξη με γυναίκες που βίωσαν την βία μέσα στη σχέση τους. Στόχος αυτών των μαρτυριών ήταν να εμπλουτίσουν και να καλύψουν μια όσο το δυνατόν πιο ευρεία διάσταση του φαινομένου και να καταγραφεί μια σφαιρική εικόνα για τον προβληματισμό σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία στην Ελλάδα.

Η εργασία ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο της μεθοδολογία έρευνας στο οποίο προβάλλονται τα αποτελέσματα της μικροέρευνας, ενώ ακολουθούν τα συμπεράσματα και η παρουσίαση του παραρτήματος στο οποίο βρίσκονται ολόκληρες οι συνεντεύξεις των κακοποιημένων γυναικών.

3. Ενδοοικογενειακή βία – Ορισμοί

Καταρχάς, ως ορισμό της οικογένειας ο Βασιλείου (1992) αναφέρει: *«οικογένεια είναι μια πρωτογενής ομάδα, ευρύτερη από το ζευγάρι, η οποία αποτελεί διαρκή και νόμιμη γαμική ένωση. Περιλαμβάνει τους συζύγους, τα τέκνα τους και συχνά τρίτα πρόσωπα, που συνδέονται μεταξύ τους με ισχυρούς δεσμούς αίματος και οι σχέσεις τους διέπονται από αγάπη και αλληλοϋποστήριξη».*

Στη συνέχεια αναφορικά με τη βία, σύμφωνα με την Δροσινού (1995), *«αθέμιτη βία ορίζεται από τη ως συνεχής συμπεριφορά παράβασης του κοινού, οργανωμένου κώδικα επαρκούς κοινωνικοποίησης και εντάσσεται στο πρωτόγονο στάδιο της επιθετικότητας, με την μορφή της σωματικής επίθεσης, που λειτουργεί πολωτικά στις ανθρώπινες επαφές και συναλλαγές, εκτιμώντας ότι οι άλλοι είναι ή φίλοι ή εχθροί, αποτελώντας έτσι μέρος μίας διπολικής σχέσης».* Στην περίπτωση αυτή η βία ονομάζεται θεμελιώδης και τοποθετείται στο αρχαϊκό στάδιο της συναισθηματικής ζωής (Selosse, 1998 στη Μπεζέ, 1998, σ.20), απειλώντας ότι πολυτιμότερο διαθέτουν οι άνθρωποι, όπως την ζωή, την υγεία και την ελευθερία τους (Chesnais, 1981, p.33).

Όσον αφορά τη βία στα πλαίσια μιας γενικότερης θεώρησης *«είναι η κατάχρηση της δύναμης, η εφαρμογή του νόμου της ζούγκλας, η αδικία εις βάρος κάποιου ατόμου»* (Vettenburg, 1999, p.29 στην Μπεζέ, 1998.)

Ο Τσαλίκου (1998), επίσης, θεωρεί ότι η βία ενδέχεται να συμβολίζει μια προσπάθεια ανεύρεσης, μιας έστω στιγμιαίας, συμπτωμένης όμως, μορφής αυτονομίας.

Ομοίως, κατά την Αγάθωνος – Γεωργοπούλου (1990), *«Ενδοοικογενειακή βία είναι η κατάχρηση της δύναμης σωματικής, οικονομικής κοινωνικής από τα ισχυρότερα προς τα πιο αδύναμα μέλη της οικογένειας με σκοπό την επιβολή της θέλησής τους και τον περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας των αδύναμων».*

Επίσης, η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου των Ηνωμένων Εθνών, ορίζει την «βία κατά των γυναικών» ως κάθε πράξη βίας βασισμένη στο φύλο η οποία προκαλεί ή ενδέχεται να

προκαλέσει, σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων απειλών πραγματοποίησης τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμού ή αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε στην δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή» (Ηνωμένα Έθνη 1996:73f.).

Ενώ, η Maynard (1997) θεωρεί ότι “η ενδοοικογενειακή βία ως μορφή βίας κατά των γυναικών περιλαμβάνει έναν άνδρα θύτη και μία γυναίκα θύμα στην πλειονότητα των καταγεγραμμένων περιστατικών βίας και αντικατοπτρίζει την άνιση σχέση ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών”.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι η πιο συχνή μορφή βίας κατά των γυναικών και περιλαμβάνει τρόπους καταχρηστικής και απειλητικής συμπεριφοράς οι οποίοι ενδέχεται να περιλαμβάνουν σωματική, συναισθηματική, οικονομική και σεξουαλική βία όπως επίσης και εκφοβισμό, απομόνωση και εξαναγκασμό. Ο σκοπός της ενδοοικογενειακής βίας είναι η εδραίωση και άσκηση ισχύος και ελέγχου σε κάποιον. Οι άνδρες την ασκούν συνήθως στις συντρόφους τους, σε νυν ή πρώην συζύγους, στις κοπέλες τους ή σε κοπέλες με τις οποίες βγαίνουν ραντεβού (www.stopnaw.org).

Τέλος, ο ορισμός που προτάθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζει: «Κάθε σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βία που ασκείται σε βάρος του θύματος από τον τωρινό ή πρώην σύζυγο ή από το σύντροφο ή από άλλα μέλη της οικογένειας» (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 2004).

4. Τύποι βίας στην οικογένεια

4.1 Σωματική

«Η σωματική βία περιλαμβάνει μια πλατιά γκάμα κακώσεων που μπορούν από το απλό ξυλοφόρτωμα να φτάσουν στην ανθρωποκτονία: σφιζίματα, χαστούκια, γροθιές, κλωτσιές, απόπειρες στραγγαλισμού, δαγκώματα, καψίματα, στρίψιμο χεριών, βιαιοπραγία με αιχμηρό αντικείμενο ή με όπλο...» (Hirigoyen, 2006).

Η σωματική βία συνήθως συνοδεύεται από ψυχολογική κακοποίηση και σε πολλές περιπτώσεις και από τη σεξουαλική (Unicef, 2000).

4.2 Σεξουαλική Κακοποίηση

Ακόμα μία σημαντική μορφή βίας είναι η σεξουαλική βία. *«Ο Εξαναγκασμός είναι δυνατό να περιλαμβάνει την υποχρέωση του θύματος να έρθει σε σεξουαλική πράξη με το δράστη παρά τη θέληση του»* (Spinellis,1997).

Ο σεξουαλικός εξαναγκασμός μπορεί να προκύψει είτε με την άσκηση σωματικής βίας, είτε με την απειλή αυτής και σ' αυτό το σημείο υπεισέρχεται και η συναισθηματική βία.

Μόλις πριν μερικά χρόνια στο νέο νόμο για την ενδοοικογενειακή βία (Ν. 3500/2006) συμπεριλήφθηκε ο βιασμός μέσα στο γάμο, όπου αποτελεί ποινικό αδίκημα. Έως τότε θεωρούνταν υποχρέωση της γυναίκας στο πλαίσιο των συζυγικών της καθηκόντων.

4.3 Ψυχολογική

«Η Ψυχολογική βία κυμαίνεται από ταπείνωση έως σοβαρή ψυχολογική βλάβη και έκπτωση του θύματος στην κοινωνική του λειτουργικότητα» (Spinellis, 1997).

Η ψυχολογική κακοποίηση είναι μια ύπουλη μορφή βίας που συνήθως λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη σωματική βία ενισχύοντας ταυτόχρονα τη δράση της. Η συνεχής ψυχολογική βία είναι συχνά περισσότερο αφόρητη από την φυσική βία με έντονο ψυχολογικό στρες που οδηγεί συχνά σε υψηλά περιστατικά αυτοκτονίας ή απόπειρα αυτοκτονίας (Unicef, 2000).

Η ψυχολογική βία μπορεί να πάρει τις εξής μορφές: στέρηση ύπνου, στέρηση τροφής, επιβολή ύπνου, επιβολή τροφής, επιβολή μέθης, κλείδωμα στο σπίτι για μέρες, έλεγχος σχέσεων με άλλους ανθρώπους, στέρηση προσωπικής ελευθερίας, κοινωνική απομόνωση από φίλους και συγγενείς, απειλές και εκβιασμοί πως θα λάβει την επιμέλεια των παιδιών, συστηματική ταπείνωση, εξευτελισμός (Επιστημονικό Περιοδικό Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος, 1986).

Η ψυχολογική βία πρόκειται για μία εξίσου σοβαρή μορφή βίας έστω και αν η δράση της δεν επιφέρει ορατά αποτελέσματα. Συμπεριλαμβάνει υποτιμητικές συμπεριφορές, εξευτελισμό, ταπείνωση, λεκτική προσβολή με τη χρήση κακής γλώσσας και σοβαρή ψυχολογική βλάβη (Krantz et al., 2005).

4.4 Λεκτική

«Η Λεκτική βία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ψυχολογική βία και εμπεριέχει ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών που κινούνται από φωνές και εξυβρίσεις έως λεκτικό εξευτελισμό, απειλές και λεκτική τρομοκράτηση του θύματος» (Spinellis, 1997).

Η λεκτική βία έχει συμβολικό χαρακτήρα. Περιλαμβάνει πράξεις ενεργητικές όπως: χυδαιότητες, υποτιμητικά σχόλια (λεκτική – ενεργητική), το χτύπημα μιας πόρτας ή το σπάσιμο ενός αντικειμένου (μη λεκτική – ενεργητική), ή μια νεκρική σιγή και κακοδιαθεσία (μη λεκτική – παθητική) από την πλευρά του δράστη. Πολλές φορές περιλαμβάνει απειλές σωματικής βίας και παρουσιάζεται όταν η σύγκρουση του ζευγαριού βγαίνει εκτός ελέγχου.

Μερικές φορές η απειλή δεν χρειάζεται καν να είναι λεκτική για να είναι αποτελεσματική. Σ' ένα κλίμα τρομοκρατίας που έχει δημιουργηθεί αρκεί ένα μόνο βλέμμα για να «συμμορφωθεί» με τις επιθυμίες του δράστη το θύμα. Ενδεικτικά, αναφέρονται ως συμπεριφορές λεκτικής βίας (Παπαμιχαήλ, 2005):

A) Οι ρητές, σαφείς απειλές βίας.

B) Οι υπονοούμενες, έμμεσες απειλές βίας, (π.χ. «αν πεις άλλη μια λέξη δεν ξέρω και εγώ τι θα κάνω») συνοδευόμενες συχνά από την γλώσσα του σώματος (π.χ. ύψωση γροθιάς εναντίον του άλλου).

Γ) Ο πνευματικός υποβιβασμός (για παράδειγμα αποδοκιμασία, χρήση υποτιμητικών χαρακτηρισμών, πρόκληση αισθημάτων εξάρτησης, χαμηλής αυτοεκτίμησης και ανασφάλειας).

Η λεκτική κακοποίηση σίγουρα είναι διαφορετική από τη σωματική διότι η ζημιά είναι εσωτερική. Δεν υπάρχουν σημάδια ή ουλές παρά μόνο μία πληγωμένη αυτοεκτίμηση, γι' αυτό και δεν εντοπίζεται εύκολα. Ως εκ τούτου, η λεκτική κακοποίηση ως μορφή βίας χαρακτηρίζεται ως «όπουλη» (<http://singleparent.gr/kakopoiisi-eksartiseis/lektiki-via-ti-noeitai-kai-pos-na-ti-xeiristeite/>).

4.5 Κοινωνική

Η κοινωνική βία αφορά όταν ο θύτης απομονώνει κοινωνικά το θύμα. Ενδεικτικά, μπορεί να συμπεριλαμβάνει: έλεγχο όλων των κινήσεων του θύματος, δημιουργία συμπλέγματος κατωτερότητας λέγοντάς του ότι δεν μπορεί να καταφέρει τίποτα μόνο του, απαγόρευση

εργασίας. Στην περίπτωση που το θύμα πρόκειται για γυναίκα/μητέρα, ο θύτης/άνδρας την απειλεί ότι θα της πάρει τα παιδιά. Σχεδόν καμία μητέρα δεν θέλει να ζει χωρίς τα παιδιά της και έτσι ο σύζυγος μπορεί να την εκβιάζει με αυτόν τον τρόπο. Έτσι, η γυναίκα χάνει την εμπιστοσύνη απέναντι στον σύζυγό της και σε όλους τους άλλους. Κατά συνέπεια, αισθάνεται ενοχή, αλλά αρνείται τον τρόπο και τον θυμό που νιώθει. Επιπλέον, εμφανίζει παθητικότητα προς το κοινωνικό περιβάλλον και πιστεύει πως κανένας δεν μπορεί να βοηθήσει να λυθούν τα προβλήματά της εκτός από τον εαυτό της. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να γίνεται εσωστρεφής, να έχει πλέον χαμηλή αυτοεκτίμηση και να αρχίζει να χάνει την κοινωνική της ζωή (<http://www.ifarmakeia.gr/2015/03/22/%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CE%B2%CE%AF%CE%B1/>).

4.6 Οικονομική

Η οικονομική βία είναι η οικονομική στέρηση και η χειραγώγηση του άλλου μέσα από τα χρήματα ή άλλα υλικά αγαθά. Για παράδειγμα, έλεγχος των οικονομικών του άλλου με τρόπο κυριαρχικό, υποτιμητικό, εκβιασμός μέσω των χρημάτων, στέρηση της οικονομικής αυτονομίας του άλλου. Η στέρηση της οικονομικής υποστήριξης του ατόμου συχνά το οδηγεί σε κατάσταση εξάρτησης και οικονομικού ανδραποδισμού

(<http://blogs.sch.gr/lykmales/files/2012/04/H-BIA-STHN-KOINONIA-OIKOGENEIA-SXOLEIO.pdf>).

5 . Μορφές εκδήλωσης βίας στην οικογένεια

5.1 Βία μεταξύ συζύγων- συντρόφων

Βία εναντίον των γυναικών

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί επίσης το αποτέλεσμα της ταύτισης της αρρενωπότητας με τη δύναμη, την επιβολή, τη σκληρότητα, την άρνηση των συναισθημάτων. Χαρακτηριστικά που αποδίδονται στο αντρικό φύλο από την κοινωνία, χωρίς περιθώρια

αποφυγής τους, καθώς όπως προαναφέρθηκε, ο άντρας έχει την εξουσία αλλά και την τεράστια ευθύνη για την επιβίωση και την κοινωνική καταξίωση της οικογένειας του (Walker, 1989) .

Διαχρονικά έχει καθιερωθεί το κοινωνικό στερεότυπο ότι η βία είναι συχνά χρήσιμη και αποτελεσματική (π.χ. εδώ και χρόνια, έχει καθιερωθεί η έκφραση: το ξύλο βγήκε από το παράδεισο). Γενικότερα, η βία μέσα στην οικογένεια συνδέεται άμεσα με την απόκτηση και τη διατήρηση της άσκησης ελέγχου και αποτελεί ένα από τα χρησιμοποιούμενα μέσα επίτευξης αυτού, καθώς η διατήρηση των ρόλων στους κόλπους της οικογένειας θεωρείται τόσο σημαντική όσο σε οποιαδήποτε άλλη κοινωνική δομή της (Μουσούρου, 1984).

Αναμφισβήτητα, η πολύμορφη κακοποίηση που ασκείται στις γυναίκες αποτελεί σήμερα ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν διάφοροι επιστήμονες και ερευνητές/-τριες, οι πολιτικές ηγεσίες των χωρών, καθώς και οι διεθνείς οργανισμοί. Τα τελευταία χρόνια, το ερευνητικό ενδιαφέρον, επικεντρώνεται στις μορφές βίας που εμφανίζονται εντός των «οικογενειακών τειχών» με το επιχείρημα ότι θεσμοί, όπως ο γάμος και η οικογένεια, είναι δυνατόν να διατηρήσουν ή και να υποθάλψουν την εκδήλωση του συγκεκριμένου φαινομένου (Βλάχου, 2006).

Επιπλέον, αξίζει να τονιστεί ότι η βία κατά των γυναικών εμφανίζεται σε όλες τις χώρες, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό πλαίσιο, την κοινωνική τάξη, το επίπεδο εκπαίδευσης, το εισόδημα, την εθνικότητα και την ηλικία. Ακόμη και αν οι περισσότερες κοινωνίες κηρύσσουν παράνομη τη βία κατά των γυναικών, στην πραγματικότητα οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους «νομιμοποιούνται» με τη δικαιολογία πολιτισμικών πρακτικών και κανόνων, ή μέσω παρερμηνειών των αρχών διαφόρων θρησκευτικών δογμάτων. Όταν, μάλιστα, η βία ασκείται μέσα στο σπίτι, η καταχρηστική αυτή συμπεριφορά «συγχωρείται» με τη σιωπή από την πλευρά των γυναικών που υφίστανται τη βία και με τη στάση ανοχής που επιδεικνύει πολλές φορές η Πολιτεία και οι μηχανισμοί τυπικής και άτυπης κοινωνικής αντίδρασης (UNICEF, 2000).

Τέλος, είναι χρήσιμο να επισημανθούν κάποια επιδημιολογικά στοιχεία αναφορικά με την ενδοοικογενειακή βία. Σύμφωνα με τη United Nations (2003), 1 στις 3 γυναίκες έχει υποστεί σωματική ή σεξουαλική κατά τη διάρκεια της ζωής της, στην πλειοψηφία από μέλος της

οικογένειας. Ενώ, το 25% των γυναικών έχει υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία και μάλιστα το 6% κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης (CDC' National Violence Against Women Survey, 2000).

Βία εναντίων των αντρών

Είναι λογικό πως όταν μιλάμε για συζυγική βία δεν αναφερόμαστε μόνο στη βία που ασκείται από τον άντρα προς την γυναίκα αλλά και στην μορφή εκείνη της κακοποίησης που ασκείται από τις γυναίκες συζύγους/ συντρόφους προς τους άντρες συζύγους/ συντρόφους. Το ποσοστό αυτών των περιστατικών είναι μικρό έως ελάχιστο, υπάρχει όμως και δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε.

Ακόμη και στις μέρες μας υπάρχει προκατάληψη και δυσπιστία σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα. Γενικά όλοι μας σχεδόν όταν ακούμε για συζυγική βία και μορφές κακοποίησης αμέσως φέρνουμε μπροστά μας την εικόνα ενός συζύγου που κακοποιεί την σύζυγο του. Αυτό έχει επικρατήσει μέχρι σήμερα κυρίως λόγω της ισχύος που έχει ο άντρας, λόγω της ανωτερότητας του στη σωματική δύναμη.

Δεν είναι όμως λίγες οι φορές όπου ένας άντρας υφίσταται κακοποίηση από τη σύζυγο του μέσα στην οικογένεια. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι τόσο εμφανές καθώς οι άντρες ντρέπονται να ομολογήσουν ότι είναι θύματα κακοποίησης από τη σύζυγο γιατί φοβούνται ότι θα χάσουν την αξιοπρέπεια τους και θα υποστούν τον χλευασμό από το συγγενικό και φιλικό τους περιβάλλον (Τσόπεκας, 2007).

5.2 Βία του ενός ή και των δύο γονέων προς το παιδί του

Κατά καιρούς έχουν δοθεί αρκετοί ορισμοί για το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, ορίζει την κακοποίηση του παιδιού ως *«Η κακοποίηση ή κακομεταχείριση του παιδιού περιλαμβάνει όλες τις μορφές σωματικής ή συναισθηματικής κακής μεταχείρισης, σεξουαλικής παραβίασης, παραμέλησης ή παραμελημένης θεραπευτικής αντιμετώπισης ή εκμετάλλευσης για εμπορικούς σκοπούς, η οποία καταλήγει σε συγκεκριμένη ή εν δυνάμει βλάβη που αφορά τη ζωή και την ανάπτυξη του παιδιού, στο πλαίσιο μιας σχέσης ευθύνης, εμπιστοσύνης και δύναμης»* (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 2009).

Σωματική Τιμωρία

Ως σωματική τιμωρία ορίζεται η πράξη επιβολής πόνου ή σωματικής δυσφορίας σε ανήλικο, με σκοπό το σωφρονισμό ή τον έλεγχο της συμπεριφοράς του. Η σωματική τιμωρία, μπορεί να πάρει μορφές όπως το «ξύλο», το χαστούκι, το τράβηγμα των μαλλιών ή των αυτιών, το σπρώξιμο, το ταρακούνημα, το χτύπημα με αντικείμενο κ.α. (<http://www.neapolisnews.gr>).

Η επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το ελεγκτικό σώμα της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC), έχει τονίσει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτούν την εξάλειψη όλων των μορφών σωματικής τιμωρίας, όσο ελαφριές και αν είναι, καθώς και όλες τις απάνθρωπες και ταπεινωτικές τιμωρίες (Council of Europe, 2008, www.coe.int/children).

Στη χώρα μας ο νόμος απαγορεύει την σωματική τιμωρία στο χώρο του σχολείου, δεν επιτρέπεται δηλαδή οι δάσκαλοι και οι καθηγητές να χτυπάνε τα παιδιά, αλλά δεν απαγορεύει τη σωματική τιμωρία στον χώρο της οικογένειας. Αντίθετα, στο εξωτερικό, σε πολλές χώρες όπως Σουηδία, Φιλανδία, Νορβηγία, Αυστρία, Κύπρο, Δανία, Κροατία κ.α. απαγορεύεται από το νόμο οι γονείς να χτυπάνε τα παιδιά τους. (<http://www.0-18.gr/gia-paidia/keimena-1/i-dimosia-thesi-toy-synigoroy-toy-politi-gia-ti-riti-nomothetiki-apagoreysi-tis-somatikis-timorias>).

Η σωματική τιμωρία των παιδιών συνιστά ατόπημα και των δύο γονιών, αφού ο ένας πράττει και ο άλλος επιτρέπει. Αποτελεί μια σιωπηρή συμφωνία, την οποία, όμως, το παιδί αδυνατεί να καταλάβει και φοβίζεται (Σούρας, 2007). Συχνά έχει τα αντίθετα αποτελέσματα, καθώς αυξάνεται η αντιδραστικότητά του ή δημιουργεί άβουλα και άτολμα πλάσματα.

Οι άμεσες συνέπειες της παιδικής σωματικής κακοποίησης είναι σωματικές, ψυχολογικές, συναισθηματικές και συμπεριφοριστικές. Τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί μπορεί να παρουσιάσουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, ανικανότητα να αγαπήσουν ή να εμπιστευτούν τους άλλους, επιθετική, διαταρακτική και συχνά παραπτωματική συμπεριφορά, θυμό και οργή, αυτοτραυματισμό και αυτοκαταστροφική συμπεριφορά, σκέψεις αυτοκτονίας, παθητική - εξαρτητική συμπεριφορά, απόσυρση, φόβο να δημιουργήσουν νέες σχέσεις ή δραστηριότητες, ανησυχία και φοβίες, προβλήματα στο σχολείο και σχολική αποτυχία, κατάθλιψη, διαταραχές

ύπνου, εφιάλτες, flashbacks και κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών (Πρεκατέ & Γιωτάκος, 2005).

Παράλληλα, η σοβαρή σωματική κακοποίηση είναι ένα ιδιαίτερο είδος κακοποίησης. Για παράδειγμα, όταν ένας γονιός χτυπάει το παιδί του, τότε η εμπιστοσύνη του παιδιού κλονίζεται, με έναν ιδιαίτερο και επώδυνο τρόπο. Το παιδί έχει ανάγκη από σωματική προστασία και την προσδοκά από τους γονείς του. Όταν κακοποιείται σωματικά από τους γονείς του, από τους ίδιους ανθρώπους δηλαδή, που πίστευε ότι θα το προστάτευαν, τότε νιώθει ντροπή και έντονη οργή. Αν δεν αντιμετωπίσει αυτά τα συναισθήματα με τον κατάλληλο τρόπο, το πιθανότερο είναι ότι θα οδηγηθεί σε κακοποιητική σωματική συμπεριφορά απέναντι στους άλλους (Colbert, 2005).

Ψυχολογική, Συναισθηματική και Λεκτική Κακοποίηση

Ο όρος «ψυχολογική κακοποίηση» αφορά έναν μεγάλο αριθμό παιδιών των οποίων η κατάσταση δεν είναι αποτέλεσμα βίαιης συμπεριφοράς αλλά κυρίως απόρροια της μη ανταπόκρισης των γονέων στις βασικές τους ανάγκες για στοργή, αγάπη, αναγνώριση και ασφάλεια» (Καταπόδη, 2005).

Αυτού του είδους η κακοποίηση είναι πολύ δύσκολο να αναγνωριστεί και συνήθως το αντίκτυπό της υποτιμάται. Συναισθηματική κακοποίηση βιώνει ένα παιδί όταν του μεταδίδεται το μήνυμα ότι είναι ανάξιο, ανεπαρκές, ότι δεν του αξίζει να αγαπηθεί γι' αυτό που είναι και ότι έχει αξία μόνο όταν ικανοποιεί τις ανάγκες των άλλων. «Η ψυχολογική βία στην οικογένεια ξεκινάει πολύ νωρίς. Η ήδη υπάρχουσα συγκρουσιακή σχέση του ζεύγους, η ανομοιότητα των προσωπικοτήτων, τα κακά βιώματα δεν οδηγούν στην φυσιολογική εξέλιξη του εμβρύου και αποτελούν το πρώτο κομμάτι της διαφοροποίησής του» (Σούρας, 2007). Αυτό έχει ως συνέπεια, να συνεχίζεται η ίδια κατάσταση κατά τα πρώτα αναπτυξιακά χρόνια ενός παιδιού.

Η ψυχολογική βία περιλαμβάνει: α.) *Υπερτίμηση του εαυτού*. Σύμφωνα με αυτή την κατάσταση εκφράσεις του τύπου: «ξέρεις ποιος είμαι εγώ και τι πείρα έχω από τη ζωή;», «μάθε να ακούς και όταν μεγαλώσεις θα έχεις το δικαίωμα να μιλάς», «με ποιο δικαίωμα μου μιλάς, αν δεν υπήρχα εγώ, δεν θα υπήρχες» και πλήθος άλλων, πλεονάζουν. β.) *Υποτίμηση του παιδιού*.

Εδώ βρίθουν εκφράσεις που στερούν από το παιδί τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλίας, καθώς και της δημιουργίας αυτοεκτίμησης, όπως: «είσαι ανίκανος για οτιδήποτε», «θα πεθάνεις μόνος σου και δυστυχισμένος» ή «είσαι άχρηστος και έτσι θα μείνεις για όλη σου τη ζωή». γ.) *Επιβολή γνώμης*, που συνιστά τη χρήση παροιμιωδών αποφθεγμάτων, όπως: «φάε, διάβασε, προσπάθησε περισσότερο», «μην τρως τόσο πολύ», «ρεζίλι μας έκανες» κ.ά. δ.) *Έλλειψη προστασίας*. Στην παιδική ηλικία, η απουσία σωματικής δύναμης και ολοκλήρωσης των ψυχικών λειτουργιών ωθεί το παιδί να προσπαθεί να βρει στηρίγματα εντός και εκτός της οικογένειας. Σε αυτή την περίπτωση άσκησης ψυχολογικής βίας, οι γονείς κατακρίνουν έντονα το παιδί και του δημιουργούν ενοχές για τις επιλογές του. Η κατάσταση χειροτερεύει όταν οι γονείς επιτρέπουν σε συγγενείς και τρίτους να προσβάλλουν το παιδί, να το κατακρίνουν και να το τιμωρούν, συντελώντας έτσι στην καταρράκωση της προσωπικότητάς του (Σούρας, 2007).

Συνοψίζοντας, η ψυχολογική κακοποίηση των παιδιών περιλαμβάνει όλες εκείνες τις παραλείψεις και συμπεριφορές οι οποίες εμπεριέχουν τραυματικά στοιχεία όπως συστηματική απειλή, απόρριψη, τρομοκράτηση, εκφοβισμό, απομόνωση, εκμετάλλευση, υποτίμηση, αποθάρρυνση, παραμέληση ή αγνόηση ή ακόμα και πρακτικές όπως ο φυσικός περιορισμός του παιδιού, ο υπερβολικός και αυταρχικός έλεγχος, οι φραστικές ή συναισθηματικές επιθέσεις, οι εκβιασμοί, η υπέρμετρη επίδειξη της σεξουαλικής ελευθεριότητας των γονιών, ακόμα και η διαφθορά των παιδιών από ενήλικους. Η ψυχολογική ή συναισθηματική κακοποίηση του παιδιού σχεδόν πάντα συνοδεύει τη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση. Ενώ, η λεκτική κακοποίηση μπορεί να συμβαίνει από οποιονδήποτε στο οικογενειακό, σχολικό ή εξωσχολικό περιβάλλον του παιδιού.

Μολαταύτα, η χώρα μας έχει υπογράψει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΥΕΚ Α', 192/2.12.1992), η οποία συστήνει την απαγόρευση οποιασδήποτε πράξης βίας εναντίον των παιδιών, καθώς και της σωματικής τιμωρίας. Στην Ελλάδα, μόλις πριν μερικά χρόνια ψηφίστηκε ο νέος νόμος για την ενδοοικογενειακή βία (Ν. 3500/2006), στον οποίο, όμως, αφενός απαγορεύεται, αφετέρου επί της ασκήσεως σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκου ως μέσο σωφρονισμού στο πλαίσιο της

ανατροφής του, γίνεται παραπομπή στον Αστικό Κώδικα, χωρίς όμως να απαγορεύεται ρητά η σωματική τιμωρία ως μέσο σωφρονισμού των ανηλίκων.

Τέλος, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Παπανούτσος (1984), *«του γάμου το έπαθλο είναι το "παιδί". Πριν το διεκδικήσεις, άφησε το δεσμό που ίδρυσες να δοκιμαστεί από το χρόνο, και από τις αναπόφευκτες δυσχέρειες της κοινής ζωής. Γιατί αν ο δεσμός κοπεί, το παιδί θα είναι το πρώτο θύμα της κακοτυχίας και της μωρίας των γονέων».*

5.3 Σεξουαλική κακοποίηση ανήλικων παιδιών

Η σεξουαλική παραβίαση του παιδιού σύμφωνα με τον ορισμό του Kempe (1972) είναι: *«η εμπλοκή εξαρτωμένων, ανώριμων ως προς την ολοκλήρωση της ανάπτυξης παιδιών και εφήβων σε σεξουαλικές δραστηριότητες, τις οποίες δεν κατανοούν συνειδητά, για τις οποίες δεν είναι σε θέση να δώσουν έγκυρη συναίνεση και οι οποίες παραβιάζουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας όσον αφορά τους οικογενειακούς ρόλους».*

Επιπλέον, η Coulborn (1981) ορίζει τη σεξουαλική κακοποίηση ως εξής: *«Σεξουαλική κακοποίηση είναι η σωματική επαφή μεταξύ ατόμων σε διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης (συνήθως ενήλικων και παιδιού) με σκοπό την σεξουαλική ικανοποίηση του ωριμότερου ατόμου. Κατά τη διάρκεια της επαφής – συνουσίας μπορεί να υπάρξουν και άλλες λειτουργίες, πέρα από σεξουαλικές, όπως η άσκηση δύναμης ενός ατόμου πάνω σε κάποιο άλλο, ή μια ταπεινωτική διαδικασία στην οποία εμπλέκονται και τα δύο μέλη».*

Παράλληλα ο Colbert (2005), υποστηρίζει *«χωρίς αμφιβολία, η πιο βαθιά θαμμένη ντροπή προέρχεται από την αιμομιξία, τη σεξουαλική κακοποίηση και το βιασμό. Στις πράξεις αυτές, ένα πολύ ξεχωριστό εσωτερικό τμήμα του ατόμου υφίσταται βία, αφήνοντας το άτομο να νιώθει θυμωμένο και βρώμικο ως προς τη σεξουαλική του ταυτότητα».* Ενώ η Miles (2005), θεωρεί ότι η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών καταστρέφει και τραυματίζει και τα ίδια και τις οικογένειές τους.

Ο όρος σεξουαλική «παραβίαση» αντί «κακοποίηση» χρησιμοποιείται για να διακρίνει δύο διαστάσεις του φαινομένου. Αφενός ότι σε ποσοστό 65% δεν παρατηρούνται σωματικές κακώσεις (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου) και άρα ο όρος «κακοποίηση» δεν έχει πλήρη αντιστοιχία και ίσως λειτουργήσει παραπλανητικά, και αφετέρου για να γίνεται διάκριση όταν το φαινόμενο αυτό αφορά στην εισβολή στον ψυχικό χώρο με επιπτώσεις στην ψυχική υγεία, την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη, τη σεξουαλική ταυτότητα και τη συμπεριφορά του παιδιού.

Μεταξύ άλλων, η σεξουαλική εκμετάλλευση (Κατωπόδη, 2005) αναφέρεται στην εκπόρνευση παιδιών με στόχο την απόκτηση χρημάτων, την παραγωγή πορνογραφικού υλικού ή και άλλες μορφές εκμετάλλευσης από γονείς, συγγενείς. Το παιδί γίνεται αντικείμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης για ένα χρονικό διάστημα ενώ η διαδικασία ενέχει μια διεργασία “εξαρτημένης μάθησης”. Ο δράστης είναι συχνά άτομο με κοινωνικό-ψυχοπαθητική προσωπικότητα.

Ταυτόχρονα, ο όρος αιμομιξία χρησιμοποιείται για να εκφράσει τη σεξουαλική σχέση που περιλαμβάνει συνουσία, θωπεία ή επίδειξη γεννητικών οργάνων μεταξύ συγγενών εξ’ αίματος. Να σημειώσουμε ότι πρόκειται για μια διεργασία “εξαρτημένης μάθησης” καθώς συχνά η αιμομικτική σχέση διαρκεί για πολλά χρόνια. Σήμερα πέρα από τον όρο αιμομιξία, χρησιμοποιείται ο όρος ενδοοικογενειακή σεξουαλική παραβίαση, που ορίζεται ως η συμμετοχή ή η έκθεση παιδιών και εφήβων σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο οι οποίες υποκινούνται από τον ενήλικα και έχουν σκοπό την σεξουαλική διέγερση ή ικανοποίηση του τελευταίου (Κατωπόδη, 2005).

5.4 Παραμέληση, κακοποίηση, εκμετάλλευση ανήλικων παιδιών

«Η παραμέληση αφορά στη στέρηση βασικών και θεμελιωδών δικαιωμάτων του θύματος (στέρηση ελευθερίας, οικονομική στέρηση και εξάρτηση, έλλειψη φροντίδας για τις συναισθηματικές ανάγκες του θύματος, αποστέρηση της ιατρικής φροντίδας αναφορικά με τη σωματική και ψυχική υγεία, της αποστέρησης της εκπαίδευσης κλπ.)» (Spinellis, 1997).

Το φαινόμενο της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού είναι γνωστό διαμέσου των αιώνων και εκδηλώνεται με διάφορες μορφές. Είναι άμεσα συνδεδεμένο με πολιτισμικούς

και κοινωνικούς παράγοντες, εξαρτάται δε και από τα πρότυπα τα οποία κάθε κοινωνία επιβάλλει στους γονείς σχετικά με τους τρόπους ανατροφής, πειθαρχίας και συμπεριφοράς των παιδιών (Τσιάντης, 2001).

Επίσης, σημαντική μορφή κακοποίησης αποτελεί και η παιδική εργασία. Παρότι το φαινόμενο της εκμετάλλευσης της παιδικής εργασίας έχει πάρει εκρηκτικές διαστάσεις, η κοινωνία, ωστόσο, δεν δείχνει την πρέπουσα ευαισθησία στο θέμα και τείνει να εθελotuφλεί (Τσουβέλας, 2011). Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η υπεύθυνη ενημέρωση είναι ένα βήμα προς τη συνειδητοποίηση του μεγέθους του κοινωνικού αυτού ζητήματος. Όπως επισημαίνει ο Ρηγίνος (όπως αναφέρεται στο Τσουβέλας, 2011) επειδή ελλοχεύει ο κίνδυνος της αδιαφορίας μπροστά σε ένα φαινόμενο που επηρεάζει την ανθρωπιά και την αξιοπρέπειά μας, κρίνεται επιβεβλημένη η ενασχόληση με αυτό το θέμα.

Σύμφωνα με την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» (2006), στην σκιά της καθημερινής ζωής υπάρχει ένας ολόκληρος μικρόκοσμος, στον οποίο ανήλικα παιδιά γίνονται θύματα βάνουσης κακοποίησης κυρίως από γονείς ή συγγενείς τους. Ο μικρόκοσμος αυτός δεν βρίσκεται πάντα σε κάποιο απομονωμένο σημείο, αλλά στη διπλανή πόρτα, στο γειτονικό σπίτι. Τα τελευταία χρόνια ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί σε διάφορες υπηρεσίες έρχονται αντιμέτωποι με ολοένα και περισσότερα περιστατικά κακοποίησης.

Όπως υποστηρίζει ο Faller (1981), “συναντούμε συχνά αναφορές για “ψυχολογικά κακοποιημένα ή παραμελημένα παιδιά”, ωστόσο, ως επί το πλείστον, αυτές οι αναφορές αποτελούν απλώς επιφανειακές θεωρήσεις, κάτι που ενδεχομένως οφείλεται στο γεγονός ότι η ψυχολογική κακοποίηση δεν είναι άμεσα εμφανής, ενώ φτάνει στους ειδικούς μόνο όταν τα παιδιά παρουσιάσουν προβλήματα προσαρμοστικότητας. Εναλλακτικά χρησιμοποιούνται οι όροι συναισθηματική κακοποίηση (emotional abuse), ψυχολογική κακοποίηση (psychological abuse), συναισθηματική παραμέληση (emotional neglect) και ψυχικός τραυματισμός (mental injury).

5.5 Επιθέσεις εφήβων προς γονείς

Εφηβεία είναι το στάδιο μεταξύ της παιδικής ηλικίας και της ενηλικίωσης. Είναι φυσιολογικό κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου για τους εφήβους να αμφισβητούν τους γονείς και την εξουσία καθώς άγουν για μια ανεξάρτητη ζωή. Ο έφηβος θα εκθέσει υγιή θυμό και σύγκρουση κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, που διαφέρει σαφώς από τη βίαιη συμπεριφορά. Ο θυμός είναι συναίσθημα, η βία έχει να κάνει με τον έλεγχο και την εξουσία (Howard et al, 2010).

Πάντως, σύμφωνα με τον Τσιάντη (2003), η βία που μπορεί να σχετίζεται με τον θυμό ή και όχι, έχει γίνει τρόπος ζωής. Και συμπληρώνει επίσης, ότι ο θυμός πολύ εύκολα οδηγεί σε οργή και επιθετικότητα, με πιθανές εκρήξεις βίας.

Η Μπεζέ (1990), επισημαίνει την εφηβική περίοδο ως περίοδος κρίσης στην ζωή του ατόμου η οποία εξετάζεται πολύ συχνά σε σχέση με τη βία και την παραβατικότητα.

Καταλήγουμε λοιπόν, ότι εφηβική βία είναι οποιαδήποτε συμπεριφορά που χρησιμοποιείται από έφηβο στην οικογένεια για να ελέγξει, εξουσιάσει, απειλήσει ή να εξαναγκάσει γονέα ή αδελφό (Howard et al, 2010). Η εφηβική βία μπορεί να περιλαμβάνει οποιαδήποτε απ' τα παρακάτω:

Σωματική βία

- φτύσιμο, σπρώξιμο, χτύπημα, κλοτσιές
- πέταγμα αντικειμένων, σπάσιμο αντικειμένων, ζημιές στους τοίχους ή τις πόρτες
- εκφοβιστική ή σωματική βία προς τα αδέρφια
- βάνναυση μεταχείριση ζώων
- οποιαδήποτε ενέργεια ή συμπεριφορά που απειλεί την αίσθηση που έχει το άτομο για την πρόνοια και ασφάλεια

Συναισθηματική, ψυχολογική και προφορική βία

- προφορική κακοποίηση, δυνατές φωνές, βρίσιμο, κραυγές, προσβολές και εξευτελισμός
- προφορικός εκφοβισμός
- συναισθηματικός και ψυχολογικός εκφοβισμός

Οικονομική βία

1. απαιτεί να του δίνετε χρήματα ή πράγματα που δεν είστε σε θέση να του δώσετε
2. κλέβει χρήματα ή πράγματα από εσάς, την οικογένεια ή τους φίλους σας
3. πέφτει σε χρέη για τα οποία ευθύνεστε εσείς

Τα σχολεία, όπως και η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας έχουν καταρτίσει προγράμματα με σκοπό την εκπαίδευση στον έλεγχο του θυμού σε τάξεις μαθητών (Τσιάντης, 2003). Κατά κανόνα αυτές οι μέθοδοι έχουν ένα χαρακτήρα γνωσιακό/συμπεριφορικό και παιδαγωγικό και τα αποτελέσματά τους ποικίλλουν. Πάντως, είναι φανερό ότι χρειάζεται ακόμα πολλή έρευνα γύρω από αυτές τις προσπάθειες για να μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα αν αξίζει να συνεχιστούν ή αν θα πρέπει να τροποποιηθούν και ενδεχομένως να εγκαταλειφθούν.

5.6 Κακοποίηση/εκμετάλλευση ηλικιωμένων

Η τρίτη ηλικία αποτελεί αναμφισβήτητα μία δύσκολη περίοδο στη ζωή του ανθρώπου. Ο άνθρωπος σε αυτή τη φάση αντιμετωπίζει συντριπτικά γεγονότα (π.χ. απώλειες προσφιλών προσώπων, αδυναμία προσαρμογής κτλ). Επίσης εξασθενούν οι ψυχικές και σωματικές του δυνάμεις, καθιστώντας τον έτσι ευκολότερο στόχο –αν και το συμπέρασμα πως η αδυναμία των ηλικιωμένων συνεπάγεται και υψηλή θυματοποίησή τους δεν είναι ερευνητικά απροσμάχητο (Fattah, 1996 και Φιλιππίδης, 1984).

Η κακοποίηση των ηλικιωμένων ορίζεται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) ως “μια μεμονωμένη ή επαναλαμβανόμενη πράξη εξαιτίας της οποίας προκαλείται βλάβη ή αποτελεί κίνδυνο για ένα ηλικιωμένο άτομο, ακόμη όμως και η απουσία μιας κατάλληλης ‘ανθρώπινης’ ενέργειας. Πράξεις και ενέργειες που συμβαίνουν ανάμεσα σε σχέσεις όπου όμως προσδοκείται εμπιστοσύνη” (http://www.who.int/ageing/projects/elder_abuse/en/index.html).

Τα συνήθη εγκλήματα που τελούνται εις βάρος των ηλικιωμένων είναι η κακοποίηση και η παραμέληση, η πρώτη συνήθως συμπεριλαμβάνει και την άσκηση σωματικής βίας (Αρτινοπούλου & Μαγγανάς, 1996). Οι θύτες σε αυτές τις περιπτώσεις προέρχονται κατά κύριο λόγο από τις οικογένειες των θυμάτων, είναι τα ίδια τους τα παιδιά ή άλλοι στενοί συγγενείς. (Μπακατσούλας, 1984). Αλλά και στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας οι ηλικιωμένοι είναι

ιδιαίτερα ευπρόσβλητοι, πάλι εξαιτίας της σωματικής αδυναμίας τους να αντισταθούν στη χρήση βίας που στοχεύει στην παρουσία τους.

Παρ' όλα αυτά, ο ακριβής αριθμός της θυματοποίησης των ηλικιωμένων δεν γίνεται εύκολα γνωστός στις διοικητικές αρχές, καθώς πολλά θύματα αυτής της ηλικίας δεν καταγγέλλουν τα εις βάρος τους εγκλήματα. Σημειώνεται όμως, ότι ο αριθμός εγκλημάτων εις βάρος των ηλικιωμένων είναι εξίσου μεγάλος με την αφανή εγκληματικότητα εις βάρος παιδιών και εφήβων (Σπινέλλη 1991), δύο άλλων κατηγοριών αδύναμων λόγω ηλικίας θυμάτων.

Περαιτέρω, οι ηλικιωμένοι που υφίστανται βία μέσα στην οικογένεια, νοιώθουν ανασφάλεια, κατάθλιψη, απαξίωση, έντονο φόβο και συχνά ενοχές σαν να ευθύνονται για το γεγονός ότι κακοποιούνται και επειδή είναι ανίσχυροι για να την αποτρέψουν. Υποφέρουν σωματικά και ψυχολογικά. Οι συνθήκες είναι τέτοιες που συνήθως δεν τους επιτρέπεται να αντιδράσουν ή να μιλήσουν για το πρόβλημά τους λόγω του φόβου αντιπoinων και αρνητικών επιπτώσεων (<http://tkaridipsynk.blogspot.gr/>).

6. Βία κατά των γυναικών

6.1 Χαρακτηριστικά και προφίλ κακοποιημένων γυναικών

Στο φαινόμενο της κακοποίησης δε παίζει ρόλο η ηλικία, η φυλή, η θρησκεία η μόρφωση ούτε η πολιτική και κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Οι γυναίκες που κακοποιούνται είναι δυνατό να ανήκουν σε οποιαδήποτε τάξη και σε οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα. Έτσι λοιπόν για την ερμηνεία της συμπεριφοράς αυτών των γυναικών θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας μεταβλητές (Παπαμιχαήλ, 2005) όπως:

- α) η εξάρτηση της γυναίκας από το σύντροφο της
- β) ο φόβος της απέναντι στις απειλές του δράστη
- γ) η ελπίδα ότι ο δράστης θα αλλάξει
- δ) το αίσθημα ντροπής που συνδέεται με τη δημοσιοποίηση ή την καταγγελία της κακοποίησης και
- ε) η αποφυγή των αρνητικών αντιδράσεων που αντιμετωπίζει η γυναίκα κατά τη δημοσιοποίηση του προβλήματος της κακοποίησης

Παρ' όλα αυτά υπάρχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά τα οποία προέκυψαν από μελέτη βιβλιογραφίας αλλά και από την μελέτη δύο ερευνών. Η πρώτη αφορά αυτή της Walker Lenore, (Walker,1989) η οποία αφορούσε 300 γυναίκες ηλικίας 17-76 ετών, οι οποίες κατάγονταν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και από την Αγγλία. Η δεύτερη αφορά έρευνα με θέμα την ενδοοικογενειακή βία η οποία διεξήχθη κατά το χρονικό διάστημα Οκτωβρίου 2002 – Απριλίου 2003 με πρωτοβουλία του ΚΕΘΙ (Αρτινοπούλου κ.α., 2003), η οποία έγινε σε δείγμα χιλίων διακοσίων γυναικών, ηλικίας 18-60 ετών, κάτοικοι αστικών, ημι-αστικών κέντρων και αγροτικών περιοχών σε Πανελλαδικό επίπεδο.

Αυτά λοιπόν τα κοινά σημεία είναι:

1. Μικρή αυτοεκτίμηση. Οι κακοποιημένες γυναίκες δείχνουν να έχουν μια συνεχή αμφιβολία για τις ικανότητες τους, αμφιβάλλουν για την επάρκεια τους και υποβαθμίζουν οποιαδήποτε επιτυχία τους. Αυτό κυρίως οφείλεται στη συνεχή κριτική που δέχονταν από τους άντρες τους, η οποία επηρέασε άσχημα την κρίση τους. Οι δουλειές του σπιτιού πολλές φορές αποτελούν τη βάση της αυτοεκτίμησης τους, και οι δραστηριότητες έξω από το σπίτι απλώς δεν λαμβάνονται υπόψη στην αξιολόγηση του εαυτού τους. Έτσι όταν τα πράγματα δεν πάνε καλά στο σπίτι, θεωρούν τον εαυτό τους αποτυχημένο.
2. Πιστεύουν όλους τους μύθους για τις σχέσεις κακοποίησης. Έχουν εσωτερικεύσει όλους τους πολιτιστικούς μύθους και στερεότυπα και αισθάνονται ενοχή για την συμπεριφορά των ανδρών τους. Συμφωνούν με την άποψη της κοινωνίας ότι οι άντρες τους θα άλλαζαν συμπεριφορά αν μπορούσε ν' αλλάξει η δική τους.
3. Αντιμετωπίζουν με τον παραδοσιακό τρόπο το σπίτι τους, πιστεύουν πολύ στην ενότητα της οικογένειας και στα προκαθορισμένα στερεότυπα του γυναικείου ρόλου. Η κακοποιημένη γυναίκα δέχεται πρόθυμα την αντίληψη ότι «η θέση της είναι στο σπίτι». Ο συντηρητικός αυτός προσανατολισμός οδηγεί την γυναίκα – σύζυγο πολλές φορές στο να εγκαταλείπει την εργασία της, ανεξάρτητα από τις προοπτικές εξέλιξης που έχει προκειμένου να ευχαριστήσει τον σύζυγο της, ακολουθώντας έτσι τα στερεότυπα που τη θέλουν να παραμένει σπίτι ακόμη και αν αυτό πολλές φορές επιφέρει οικονομικές δυσκολίες στον τρόπο ζωής τους.

4. Δέχονται την ευθύνη για τις βίαιες πράξεις των αντρών τους. Πολλές φορές προσπαθώντας να δικαιολογήσουν τη βίαιη συμπεριφορά του άντρα τους κατηγορούν τον εαυτό τους. Για παράδειγμα εάν ο σύζυγος παραπονεθεί για την ποιότητα του φαγητού και μετά χρησιμοποιήσει βία η σύζυγος θα θεωρήσει ότι δικαιολογημένα αντέδρασε έτσι, αφού δεν είχε ετοιμάσει κατάλληλα το φαγητό και θα θεωρήσει υπεύθυνο τον εαυτό της για την συμπεριφορά του συζύγου της.
5. Αισθάνονται ενοχή, αλλά αρνούνται τον τρόμο και τον θυμό που νιώθουν. Οι κακοποιημένες γυναίκες αρνούνται ότι νιώθουν τρόμο και φόβο προκειμένου να δικαιολογήσουν την παραμονή τους στη σχέση αυτή. Χρησιμοποιούν δηλαδή την άρνηση ως μηχανισμό άμυνας. Ο μηχανισμός αυτός καμιά φορά μας κάνει να μην είμαστε σε θέση να αντικρύσουμε μια κατάσταση στις πραγματικές της διαστάσεις. Εμφανίζεται σε άτομα που βιώνουν έντονες αγχογόνες και ψυχωτικές καταστάσεις όπου το άτομο δημιουργεί κυριολεκτικά το δικό του κόσμο, αρνούμενο την αντικειμενική πραγματικότητα. Ο μηχανισμός αυτός θεωρείται ο πιο ανώριμος και αρχαϊκός (Παπαγεωργίου, 2004)
6. Οι γυναίκες θύματα είναι πιθανό να υπήρξαν θύματα παιδικής κακοποίησης ή μάρτυρες κακοποίησης της μητέρας τους από τον πατέρα κατά την παιδική τους ηλικία, γεγονός που μπορεί να αυξήσει την ανοχή τους απέναντι στη βία των συζύγων/ συντρόφων τους.
7. Προσπαθούν να ελέγξουν τη συμπεριφορά των άλλων γύρω τους, ώστε να μη συμβαίνουν πράγματα που θα μπορούσαν να κάνουν τους άντρες τους να θυμώσουν. Η γυναίκα πιστεύει πως αν θα μπορέσει να ελέγξει όλους τους παράγοντες, θα αποφύγει τον θυμό του άντρα. Θεωρεί τον εαυτό της υπεύθυνο για την δημιουργία του σωστού περιβάλλοντος για το καθένα μέλος της οικογένειας.

Παράλληλα, για την Ε. Αγάθωνος (1990), η επισήμανση ενός ακόμη παράγοντα ο οποίος αφορά ένα είδος «εθισμού» της γυναίκας στη βία, είναι αξιοσημείωτη. Η γυναίκα που υπομένει την κακοποίηση της, είναι πολύ πιθανό να ήταν ένα κακοποιημένο παιδί, κατά την παιδική της ηλικία. Συνεπώς έχει αποκτήσει ένα είδος βιώματος, συνήθειας και εξοικείωσης με την βιαιότητα, και σαν κακοποιημένη γυναίκα θα την υπομείνει σε μεγαλύτερο βαθμό συγκριτικά με μια άλλη γυναίκα που δεν είχε τέτοιου είδους εμπειρίες στην παιδική ηλικία.

6.2 Χαρακτηριστικά και προφίλ άνδρα θύτη

Σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2005), παρακάτω παρουσιάζονται κάποια κοινά χαρακτηριστικά των θυτών με βάση κάποιους παράγοντες:

- α) τις βιολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων και το ρόλο τους στην ερμηνεία της ανδρικής επιθετικότητας
- β) τις ψυχικές διαταραχές του δράστη
- γ) την κοινωνικοποίηση ως εργαλείο διαμόρφωσης των στερεοτύπων που συνδέονται με τα δύο φύλα και το κοινωνικό περιεχόμενο των ρόλων τους, σε συνδυασμό με τη θέση της βίας στην οικογένεια προέλευσης του δράστη και
- δ) τις μεταβλητές που συνδέονται με τις κοινωνικές σχέσεις του δράστη, το επίπεδο διαβίωσης του και την κοινωνικό-οικονομική του θέση.

Με βάση λοιπόν αυτούς τους παράγοντες αλλά και με την μελέτη των δύο ερευνών που αναφέραμε και προηγουμένως μπορούμε να παρουσιάσουμε τα παρακάτω στοιχεία πάντα με κάθε επιφύλαξη. Αυτό γιατί οι έρευνες διερεύνησης των χαρακτηριστικών αυτών παρουσιάζουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, το οποίο αποτελεί και το μεγάλο τους μειονέκτημα. Τα ερευνητικά δεδομένα και τα κύρια συμπεράσματα στηρίζονται στις παρατηρήσεις και τις εκτιμήσεις όχι των ίδιων των δραστών αλλά και των θυμάτων τους.

Αυτά λοιπόν τα χαρακτηριστικά είναι:

1. Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση. Οι περισσότεροι δράστες έχουν παραδοσιακές αντιλήψεις και στερεότυπα για τον ρόλο και τον τρόπο ζωής του άντρα. Η αποτυχία τους να αγγίξουν τα υψηλά κοινωνικά πρότυπα της επιτυχίας, όπως ορίζονται για το αντρικό φύλο και οι μη ρεαλιστικές κοινωνικές προσδοκίες τους, επιφέρουν ένα καθοριστικό πλήγμα στο «εγώ» τους.
2. Πιστεύουν σ' όλους τους μύθους που είναι σχετικοί με τις σχέσεις κακοποίησης. Οι δράστες όπως και οι κακοποιημένες γυναίκες έχουν εσωτερικεύσει τους πολιτιστικούς μύθους και τα στερεότυπα και γι' αυτό το λόγο τους διαιωνίζουν και τους συντηρούν με την συμπεριφορά τους.

3. Πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των αντρών και στον στερεότυπο ανδρικό ρόλο μέσα στην οικογένεια. Θεωρούν ότι η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι. Αυτό κυρίως οφείλεται στην ανάγκη που έχουν να κυριαρχούν πάνω στη σύζυγο τους. Αν οι γυναίκες τους εργάζονται τις πιέζουν να σταματήσουν από την εργασία τους ακόμη και αν αυτό τους ζημιώσει οικονομικά. Τις βασανίζουν με τις υποψίες για την υποτιθέμενη συμπεριφορά τους στο χώρο εργασίας και είναι ιδιαίτερα ζηλότυποι με τις σχέσεις που αναπτύσσουν με τους άντρες συναδέλφους τους.
4. Κατηγορούν άλλους για τις πράξεις τους. Συχνά κατηγορούν τα θύματά τους, ή άλλους εξωτερικούς παράγοντες όπως επαγγελματική δυσαρέσκεια ή χρήση αλκοόλ ως υπεύθυνους για τη συμπεριφορά τους, ακόμη επικαλούνται αδυναμία ελέγχου των αντιδράσεων τους και απώλεια μνήμης κατά τη διάρκεια του βίαιου περιστατικού.
5. Ζηλεύουν παθολογικά. Η ζήλεια και η καχυποψία τους φτάνει πολλές φορές στην παράνοια. Κάθε εξωτερική παρέμβαση θεωρείται ανεπιθύμητη εισβολή, στο δεσμό τους και προκειμένου να έχουν τον απόλυτο έλεγχο πάνω στη σύντροφο τους χρησιμοποιούν ακόμη και βία.
6. Παρουσιάζουν μια διπλή προσωπικότητα (Διαφορετική συμπεριφορά προς τη σύζυγο και διαφορετική συμπεριφορά προς τον κοινωνικό περίγυρο). Και αυτό γιατί θέλουν να έχουν ένα πρόσωπο αποδεκτό προς τον κοινωνικό τους περίγυρο. Στην κοινωνία είναι οι πολιτισμένοι, οι άνθρωποι που σέβονται τους άλλους, οι φιλήσυχοι πολίτες.
7. Έχουν έντονες αντιδράσεις στρες, που προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν πίνοντας ή δέρνοντας τις γυναίκες τους.
8. Συχνά χρησιμοποιούν το σεξ σαν μια βίαιη πράξη για να αυξήσουν την αυτοεκτίμηση τους και τον χλωμό ανδρισμό τους.
9. Δεν πιστεύουν πως η βίαιη συμπεριφορά τους θα έχει αρνητικές επιπτώσεις. Συχνά οι δράστες αρνούνται ή ελαχιστοποιούν τη βίαιη συμπεριφορά τους εξαιτίας της ντροπής ή της ενοχής που αισθάνονται γι' αυτήν.
10. Συχνό είναι το φαινόμενο να έχουν υποστεί οι ίδιοι βία στην παιδική τους ηλικία ή να έχουν παρακολουθήσει τον πατέρα τους να κακοποιεί την μητέρα τους. Έτσι, αυτό είναι το αποτέλεσμα του λάθους τρόπου διαπαιδαγώγησης και του φαύλου κύκλου

της βίας. Γι' αυτό το λόγο είναι σημαντικό να υπάρξει πρόληψη έτσι ώστε να αποτραπούν παρόμοιες συμπεριφορές από τα παιδιά των δραστών.

7. Αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών

7.1 Νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία

Ο Νόμος στην Ελλάδα

Αποτέλεσμα όλων αυτών των προσπαθειών μη Κυβερνητικών Οργανώσεων αλλά και επίσημων φορέων, αγώνων, ερευνών, πορισμάτων και προτάσεων, ήταν η ψήφιση του Νόμου περί ενδοοικογενειακής βίας (Ν.3500/2006).

Σε γενικές γραμμές, θα λέγαμε ότι τέσσερις καίριες μεταρρυθμιστικές τομές που επιφέρει ο νέος Νόμος για την Καταπολέμηση της Ενδοοικογενειακής βίας, διαμορφώνουν μια νέα πραγματικότητα:

- Για πρώτη φορά, τιμωρείται ως βιασμός στο γάμο ο εξαναγκασμός της συζύγου σε ερωτική πράξη.
- Για πρώτη φορά, η άσκηση ενδοοικογενειακής βίας συνιστά πλέον τεκμήριο κλονισμού του γάμου.
- Για πρώτη φορά, παρέχεται προστασία από πράξεις ενδοοικογενειακής βίας και στη μόνιμη σύντροφο του άνδρα, στις περιπτώσεις σταθερής συμβίωσης χωρίς γάμο.
- Για πρώτη φορά, καθιερώνεται ο θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης για τα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας. Κατά τη διαδικασία αυτή ο δράστης και το θύμα καλούνται- εφόσον συμφωνήσουν και οι δύο- ενώπιον του αρμόδιου εισαγγελέα, συνεπικουρούμενοι από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και άλλους ειδικούς επιστήμονες, προκειμένου να επιτευχθεί η αποκατάσταση της αρμονικής συμβίωσης και της οικογενειακής γαλήνης. Αν η διαδικασία αυτή δε φέρει αποτέλεσμα, διεξάγεται κανονικά η ποινική δίκη.

Είναι σαφές, ότι στο θύμα παρέχονται δυνατότητες πλήρους ηθικής και της αναγκαίας υλικής συμπαράστασης, από τους υφιστάμενους Προνοιακούς και Κοινωνικούς φορείς της Πολιτείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι φορείς αυτοί αναλαμβάνουν την κοινωνική στήριξη των κακοποιηθέντων μέσα στην οικογένεια, με τηλεφωνική γραμμή άμεσης κοινωνικής βοήθειας -αρ. τηλ 197- με κέντρα κοινωνικής στήριξης, συμβουλευτικούς σταθμούς, ξενώνες φιλοξενίας και υπηρεσίες διαχείρισης κρίσεων.

Επιπρόσθετα, ο νέος Νόμος παρέχει στήριξη και ηθική συμπαράσταση στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, υλική συνδρομή και αποτελεσματική νομική προστασία. Χρειάζεται επίσης να σημειωθεί, ότι η ποινική δίωξη για τα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας ασκείται πλέον αυτεπαγγέλτως και όχι κατ' έγκλησιν. Εάν δεν τελεσφορήσει η ποινική διαμεσολάβηση, ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία, οπότε ο δράστης καλείται να άρει ή να αποκαταστήσει τις συνέπειες της βάνανσης πράξης του. Ακόμα, ορίζεται το ελάχιστο ποσόν για τη χρηματική ικανοποίηση του θύματος, λόγω ηθικής βλάβης, το οποίο ανέρχεται σε χίλια ευρώ.

Εκτός απ' αυτό, επιβάλλεται ως περιοριστικός όρος η απομάκρυνση του δράστη από την οικογενειακή εστία, η μετοίκηση του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του θύματος. Υποχρεωτικά ο δράστης εντάσσεται σε ειδικό συμβουλευτικό-θεραπευτικό πρόγραμμα σε δημόσιο φορέα.

Παράλληλα, παρέχεται απαλλαγή του θύματος ενδοοικογενειακής βίας από τα δικαστικά έξοδα για τις άμεσα απαιτούμενες νομικές διαδικασίες, εφόσον το θύμα βρίσκεται σε προσωρινή αδυναμία να κινησει τις προβλεπόμενες διαδικασίες για την προστασία του. Προβλέπεται επίσης, η υποχρέωση της Αστυνομίας να ενημερώνει το θύμα για τις δυνατότητες πλήρους ηθικής συμπαράστασης και της αναγκαίας υλικής συνδρομής –στέγασης και τροφής- που παρέχουν οι υφιστάμενοι Προνοιακοί και Κοινωνικοί φορείς της Πολιτείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Αξίζει πλέον να αναφερθεί, ότι σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας τα μέλη της οικογένειας εξετάζονται ως μάρτυρες χωρίς όρκο, ενώ οι ανήλικοι δεν κλητεύονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο, παρά μόνο κατ' εξαίρεση, δηλαδή αν η εξέταση τους κρίνεται από το δικαστήριο ως αναγκαία.

Διαπιστώνεται επιπλέον, ότι απαγορεύεται η δημοσιοποίηση των στοιχείων του δράστη

και του θύματος κατά το στάδιο της προδικασίας, ώστε να αποτρέπεται ο στιγματισμός της οικογένειας, και ιδιαίτερα των παιδιών, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Τέλος οι επαπειλούμενες στο νέο Νόμο ποινικές κυρώσεις είναι οι εξής:

- Για την απλή και τη συνεχή ελαφρά σωματική βλάβη, φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.
- Για την επικίνδυνη σωματική βλάβη, φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.
- Για τη βαριά σωματική βλάβη, κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.
- Για τη βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη, κάθειρξη.
- Για την παράνομη βία, φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και για την απειλή, φυλάκιση τουλάχιστον δέκα ημερών.
- Για την προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας, φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

7.2 Αντιμετώπιση κακοποιημένων γυναικών από επίσημους φορείς

Για να καταφέρουν οι γυναίκες να ξεπεράσουν τις συνέπειες της βίας και να αντιμετωπίσουν τις καταστάσεις οι οποίες τις καθιστούν ευάλωτες στη βία, χρειάζεται ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών υποστήριξης και βοήθειας. Αυτού του είδους οι υπηρεσίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν καταφύγια γυναικών και μονάδες έκτακτης ανάγκης, τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης γυναικών, ψυχολογική συμβουλευτική και υποστήριξη, υγειονομική περίθαλψη, νομικές υπηρεσίες και προγράμματα επανένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. Είναι επίσης σημαντικό αυτές οι υπηρεσίες να παρέχονται από διαφορετικά όργανα και εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των γυναικείων οργανώσεων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, δεδομένης της πολυδιάστατης φύσης και των πολλαπλών συνεπειών της βίας κατά των γυναικών (www.react.gr).

Σύμφωνα με τη DePorto (2003) το αδιέξοδο που χτίζει η βία είναι μία μακρά διαδικασία που εξελίσσεται μέσα στη σχέση. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η σχέση «για πολλά θύματα στην αρχή φαίνεται και γίνεται αισθητή ως μία πραγματικά όμορφη εμπειρία που σταδιακά αναπτύσσεται σε ένα ψυχολογικό βασανιστήριο με την αίσθηση της αδυναμίας διαφυγής».

Ο κύριος ρόλος των συγκεκριμένων δομών είναι να υποδέχονται και να βοηθούν τις γυναίκες θύματα βίας που ζητούν βοήθεια. Στις δομές αυτές μπορεί να απευθυνθεί και κάποιος τρίτος, ο οποίος θα ζητήσει βοήθεια σχετικά με τη διαχείριση ενός τέτοιου περιστατικού. Οι πρώτες συμβουλές που θα πάρει μια γυναίκα η οποία θα ζητήσει βοήθεια, είναι πολύ καθοριστικές για την περαιτέρω πορεία της. Μία πρώτη σημαντική παράμετρος της συμβουλευτικής για την ενδοοικογενειακή βία είναι να μεταδώσουν στις γυναίκες που μιλούν για το πρόβλημά τους, πως υπάρχει στη διάθεσή τους ένας ολόκληρος υποστηρικτικός μηχανισμός και ότι μπορούν να εμπιστευθούν το πρόβλημά τους. Κατά δεύτερον, βοηθούν τις γυναίκες να διαμορφώσουν μια αντίληψη γι' αυτό που βιώνουν, μακριά από το συναίσθημα της ενοχής. Στόχος είναι να ενδυναμωθεί η αυτοπεποίθησή τους και να πιστέψουν οι ίδιες πρώτα από όλα ότι δεν είναι αυτές το πρόβλημα. Τρίτον, η συνειδητοποίηση από μια γυναίκα θύμα ενδοοικογενειακής βίας ότι δεν είναι μόνη της, αποτελεί τον καλύτερο σύμμαχό της για να αντιμετωπίσει αυτό που βιώνει.. Αυτό που πρέπει να εξασφαλίζεται στις ειδικές δομές για τις κακοποιημένες γυναίκες, είναι πως κάθε γυναίκα θα έχει τη βοήθεια που θα ζητήσει, εχέμυθα και με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Οι δομές αυτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο λόγω της ανάγκης απομάκρυνσης των θυμάτων από την εστία της βίας και, ειδικότερα, κατά την περίοδο της κρίσης, προστατεύοντάς τους από το θύτη. Επίσης, οι Ξενώνες παρέχουν στις γυναίκες και τα παιδιά τους, εκτός από φιλοξενία και ασφάλεια, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που τους στελεχώνει (ψυχολόγο, κοινωνική λειτουργό, διοικητικό/βοηθητικό προσωπικό). (<http://www.emprosnet.gr/article/69899-anases-asfaleias-kai-zois>).

Όπως χαρακτηριστικά συμπληρώνει και η Charlin (1999): « η/ο σύμβουλος δρα ως ένα συμβολικό δοχείο που εμπεριέχει και τροφοδοτεί την πελάτισσα».

Έτσι λοιπόν, η πολιτεία προστατεύει, στηρίζει και δίνει διέξοδο στα θύματα, στα οποία παρέχονται δυνατότητες πλήρους ηθικής και της αναγκαίας υλικής συμπαράστασης από τους υφιστάμενους Προνοιακούς και Κοινωνικούς φορείς. Οι φορείς αυτοί αναλαμβάνουν την κοινωνική στήριξη των κακοποιηθέντων μέσα στην οικογένεια με ξενώνες φιλοξενίας, συμβουλευτικούς σταθμούς, κέντρα κοινωνικής στήριξης και υπηρεσίες διαχείρισης κρίσεων. Συγκεκριμένα κάποιος μπορεί να απευθυνθεί:

Γενική Γραμματεία Ισότητας των φύλων, Γραμμή SOS : 15900 (24ωρη τηλεφωνική γραμμή)

Γραμμή SOS «Δίπλα σου»: 800-11-88 881 (από σταθερό τηλέφωνο χωρίς χρέωση), 210 7786 800 (από κινητό τηλέφωνο με χρέωση)

Κέντρα Υποδοχής Κακοποιημένων Γυναικών: Αθήνα: 210 5235 318, 210 5235 250, Πειραιάς : 210 4112 091, 210 4129 101

Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Ανδρικής Βίας κατά των Γυναικών: 210 3828 126 (Δευτέρα – Παρασκευή 16.00 – 20.00)

Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας – Βοήθεια για τη Βία μέσα στην οικογένεια: 210 3616 232 (Τετάρτη 18.00 – 20.00)

Γυναικεία Ομάδα Αυτοάμυνας: 210 5221 101, 210 5316457

ΙΑτροδικαστική Υπηρεσία Αθήνας: 210 3613 340 (Ακαδημίας 60)

ΙΑτροδικαστική Υπηρεσία Πειραιά: 210 4177 876 (Γούναρη 31)

Πληροφορίες: Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) Αθήνα: 210 3212 690

7.3 Πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν ισχυρό εργαλείο για την αύξηση της ευαισθητοποίησης και τη συμβολή στην πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς μπορούν να διαδραματίσουν πολύ σημαντικό ρόλο στην αμφισβήτηση των νορμών που αφορούν στο φύλο και των νοοτροπιών που διαιωνίζουν την ανισότητα των φύλων και τη βία κατά των γυναικών. Επομένως, η εκστρατεία στα ΜΜΕ έχει γενικότερα ως στόχο, την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας στο πρόβλημα της έμφυλης βίας και, ειδικότερα, την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων και των κοινωνικών και πολιτιστικών στάσεων και αντιλήψεων που καθιστούν τη

βίαση συμπεριφορά αποδεκτή, στοχεύοντας ειδικότερα την ομάδα των θυτών, ανδρών και αγοριών. Στα πλαίσια της εκστρατείας προγραμματίζεται να χρησιμοποιηθούν διαφορετικά μέσα ηλεκτρονικής και έντυπης επικοινωνίας (τηλεόραση, ραδιόφωνο, έντυπος τύπος, αφίσες εξωτερικού χώρου και διαδίκτυο).

(<http://www.familyviolence.gov.cy/cgi-bin/hweb?-A=1231&-V=news>).

Το εκπαιδευτικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των σχολείων, των συλλόγων καθηγητών και των Υπουργείων Παιδείας, μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι μία από τις κύριες πηγές πολιτιστικών προτύπων, συμπεριλαμβανομένων προτύπων που υποστηρίζουν τη βία, που βασίζεται στο φύλο, όπως είναι τα στερεότυπα των φύλων και η ενδυνάμωση των αυστηρών ρόλων των φύλων όσον αφορά το ποια υποτίθεται πως είναι η «πρέπουσα» ανδρική και γυναικεία συμπεριφορά. Καθώς η εφηβεία αποτελεί περίοδο κατά την οποία διαπλάθεται ο χαρακτήρας του παιδιού, αυτού του είδους τα πολιτιστικά πρότυπα μπορούν να εσωτερικευθούν από τα νεαρά κορίτσια και αγόρια, αυξάνοντας τις πιθανότητες να βιώσουν περιστατικά βίας είτε ως θύματα είτε ως θύτες. Νέα στοιχεία δείχνουν ότι τα πρότυπα βίας και θυματοποίησης μπορούν να αναπτυχθούν κατά την πρώιμη εφηβεία και σύντομα να γίνουν μη αναστρέψιμα. (Rosewater, 2003).

Σύμφωνα με το πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών 2009-2014 που εκπονήθηκε στην Ελλάδα με πλήρη χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ, κάποιες επιπλέον δέσμες δράσεων που αξίζει να αναφερθούν αφορούν: την κατάρτιση του στελεχιακού δυναμικού της δημόσιας διοίκησης. Για παράδειγμα, οι δημόσιοι λειτουργοί στους οποίους απευθύνονται τα θύματα βίας για να ζητήσουν βοήθεια (αστυνομικοί, επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας εισαγγελείς, δικαστές κλπ) αλλά και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι στις γυναικείες φυλακές θα εκπαιδευθούν ώστε να αντιμετωπίζουν ορθότερα και με ευαισθησία όσους εμπλέκονται σε πράξεις βίας κατά των γυναικών. Τα προγράμματα εκπαίδευσης θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης Κατάρτιση των στελεχών των συμβουλευτικών κέντρων και των ξενώνων. Επίσης, τα στελέχη των συμβουλευτικών κέντρων και των ξενώνων (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, κλπ) θα εκπαιδευθούν στις σύγχρονες προσεγγίσεις των θυμάτων και των θυτών στις περιπτώσεις βίας ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν με επάρκεια τα προβλήματα που θα παρουσιαστούν.

http://www.isotita.gr/var/uploads/Press/25112009_Ethniko_programma_bia.pdf).

Ο τερματισμός της βίας κατά των γυναικών θα επιτευχθεί μέσα από την αλλαγή εκείνων των κοινωνικών προτύπων, των πολιτιστικών συμπεριφορών και των πεποιθήσεων που επιτρέπουν στον άνδρα να εμμένει στην καταχρηστική συμπεριφορά απέναντι στη γυναίκα. Αλλαγή μόνο στα κοινωνικά πρότυπα χωρίς την κοινωνική συνείδηση ότι οι βίαιες συμπεριφορές είναι λάθος, δεν θα οδηγήσει στην εξάλειψη βίας (Παπαγιαννοπούλου & Γκούβα, 2009).

8. Μεθοδολογία έρευνας

8.1 Στόχοι έρευνας

Σε μια εποχή που η ενδοοικογενειακή βία και ιδιαίτερα η βία κατά των γυναικών αποτελεί μία «μεταδοτική ασθένεια» ιδιαίτερα διαδεδομένη σε όλες τις κοινωνίες και τις κοινωνικές τάξεις, η παρούσα έρευνα ασχολείται με τη διερεύνηση των απόψεων των γυναικών που έχουν υποστεί τη βία μέσα στο γάμο τους, τους παράγοντες εκείνους που τους αποτρέπουν από την καταγγελία και τις προτάσεις των κακοποιημένων γυναικών σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας.

Στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

1. Να διαπιστωθούν τα αίτια και οι συνέπειες της κακοποίησης.
2. Να διερευνηθούν οι τύποι βίας που βιώνουν οι γυναίκες από τον άνδρα-θύτη.
3. Να διερευνηθούν οι γνώσεις των γυναικών σε σχέση με τη δικαιώματά τους μέσα στο γάμο και την αντιμετώπιση της βίας σε σχέση με τους αρμόδιους φορείς.
4. Να διερευνηθούν οι απόψεις των γυναικών σχετικά με τα συναισθήματα κατά τη διάρκεια της κακοποίησης αλλά και μετά το χωρισμό τους από τον άνδρα-θύτη
5. Ποια τα αίτια που οι γυναίκες αποφεύγουν να καταγγείλουν τη βία;
6. Πόσο εύκολη ή δύσκολη είναι η ζωή μετά την κακοποίηση;
7. Ποια η σχέση ανδρών-θυτών και γυναικών – θυμάτων μετά το διαζύγιο;

8.2 Εργαλείο έρευνας

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η συγκέντρωση πληροφοριών για την ανάδειξη κάποιων συμπερασμάτων όσον αφορά τις μορφές, τα αίτια, το προφίλ του θύτη, τις στάσεις των κακοποιημένων γυναικών αλλά και των παραγόντων εκείνων που αποτρέπουν τις γυναίκες από την καταγγελία.

Αρχικά ανατρέξαμε σε σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές και μελετήσαμε υπάρχουσες έρευνες για το συγκεκριμένο θέμα. Στη συνέχεια διατυπώσαμε τους ερευνητικούς μας στόχους, όπως εκτίθενται παραπάνω.

Αναζητώντας τις απαντήσεις στα καίρια αυτά ερωτήματα, επιλέχθηκε η διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας με κύριο μέσο συλλογής δεδομένων την ημιδομημένη συνέντευξη. Η προτίμηση της συγκεκριμένης μεθόδου έγκειται στο γεγονός ότι επιχειρείται «η ανακάλυψη των απόψεων του ερωτώμενου πληθυσμού, εστιάζοντας στις οπτικές γωνίες υπό τις οποίες τα άτομα βιώνουν και αισθάνονται το συγκεκριμένο ερευνητικό θέμα» (Bird, & συν., 1999:320). Με άλλα λόγια πρόκειται για την μέθοδο που έχει ως αντικείμενό της να σχηματίσει ένα «νοητικό περιεχόμενο» (Mialaret, 1997: 148), να αποκαλύψει πτυχές της προσωπικότητας και να αναγνωρίσει συμπεριφορές. Βασικό εργαλείο της είναι η συνομιλία που λαμβάνει χώρα μεταξύ δύο ή και παραπάνω προσώπων. Ο Tuckman (1972), όρισε τις συνεντεύξεις ως δυνατότητα «εισόδου» στο τι διαδραματίζεται στο μυαλό του υποκειμένου.

Πιο συγκεκριμένα, η συλλογή δεδομένων έγινε με τη χρήση «ανοικτών ερωτήσεων». Οι «ανοικτές ερωτήσεις» έχουν οριστεί από τον Kerlinger (1970) ως εκείνες που παρέχουν ένα πλαίσιο αναφοράς για τις απαντήσεις των ερωτώμενων, αλλά βάζουν ελάχιστους περιορισμούς στις απαντήσεις και στην έκφρασή τους. Οι ανοικτές ερωτήσεις έχουν μία σειρά από πλεονεκτήματα: είναι ευέλικτες, επιτρέπουν στο συνεντευκτή να κάνει ερωτήσεις, έτσι ώστε να μπορεί να πάει σε μεγαλύτερο βάθος, αν το επιλέξει, ή να διευκρινίσει οποιεσδήποτε παρανοήσεις. Επίσης δίνουν τη δυνατότητα στο συνεντευκτή να ελέγξει τα όρια της γνώσης του απαντώντος. Ακόμα ενθαρρύνουν τη συνεργασία και βοηθούν στη δημιουργία επαφής, επιτρέποντας στο συνεντευκτή να κάνει πιο σωστή εκτίμηση αυτού που πράγματι πιστεύει ο ερωτώμενος. Τέλος, οι ανοικτές ερωτήσεις μπορεί επίσης να έχουν ως αποτέλεσμα μη αναμενόμενες ή απρόβλεπτες απαντήσεις, οι οποίες μπορεί να υποδείξουν σχέσεις ή υποθέσεις που δεν έχουν εξεταστεί έως τώρα (Cohen & Manion, 2000).

8.3 Δείγμα έρευνας

Στη συνέχεια, προχωρήσαμε στην προετοιμασία και διεξαγωγή της συνέντευξης. Τα βήματα που ακολουθήσαμε ήταν τα εξής:

1. Επιλογή των ερωτώμενων (δείγμα της έρευνας): επιλέξαμε ένα δείγμα με το οποίο θα μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε με σχετική ευκολία. Πιο συγκεκριμένα το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 4 γυναίκες, οι οποίες βίωσαν τη βία μέσα στο γάμο τους. Η ηλικία των γυναικών

κυμαίνεται από 29 έως 40 χρονών. Περαιτέρω μεταβλητές αποτέλεσαν το εκπαιδευτικό/επαγγελματικό επίπεδο και ο τόπος διαμονής.

2. Προετοιμασία- σχεδιασμός της συνέντευξης: α) σχεδιάσαμε τους θεματικούς άξονες, οι οποίοι να συνάδουν με το στόχο και τα ερευνητικά μας ερωτήματα, β) προσδιορίσαμε τον τρόπο και τις συνθήκες διεξαγωγής της συνέντευξης έτσι, ώστε να είναι κοινές για όλες τις ερωτώμενες.

3. Αρχική προσέγγιση της ερωτώμενης: α) επιχειρήσαμε μια πρώτη προσωπική προσέγγιση για την edραίωση κλίματος εμπιστοσύνης, β) διαφωτίσαμε για τους σκοπούς και την αυστηρή διατήρηση ανωνυμίας της συνέντευξης.

4. Διεξαγωγή της συνέντευξης: α) επισκεφτήκαμε τις γυναίκες στον προκαθορισμένο τόπο συνάντησης β) ξεκινήσαμε τη συνέντευξη μέσω τις οποίας προσπαθήσαμε να εκμαιεύσουμε τα προσωπικά βιώματα, τις απόψεις, τις αντιλήψεις, τις συμπεριφορές και τις εμπειρίες των γυναικών, ακολουθώντας ένα δεδομένο «πρωτόκολλο» συνέντευξης, με ερωτήσεις το περιεχόμενο και τη σειρά των οποίων ακολουθήθηκε και στις τέσσερις ερωτώμενες γυναίκες.

5. Αντιμετώπιση δυσκολιών και απρόβλεπτων καταστάσεων.

6. Ευχαριστήσαμε τις ερωτώμενες και τις ενημερώσαμε ότι αν επιθυμούν μπορούν να πληροφορηθούν για τα αποτελέσματα της έρευνας.

Μετά το πέρας της συνέντευξης ακολούθησε η απομαγνητοφώνηση, διαδικασία απαραίτητη για την συγκέντρωση του ερευνητικού υλικού. Στη συνέχεια υλοποιήθηκε η κωδικοποίηση Α΄ και Β΄ τάξης για την ανάλυση και ερμηνεία του υλικού με τελικό σκοπό τη εξαγωγή αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων.

8.4 Δυσκολίες/περιορισμοί και ηθικά ζητήματα της έρευνας

Κατά τη διάρκεια της λήψης των συνεντεύξεων δεν υπήρξαν ιδιαίτερες δυσκολίες στην συνεργασία με τις ερωτώμενες γυναίκες, αφού όλες έδειξαν ενδιαφέρον από την αρχή της συνάντησής μας. Η μόνη δυσκολία αφορούσε την περίπτωση μίας γυναίκας η οποία δεν επιθυμούσε την ηχογράφηση της συνέντευξης μας. Παρ' όλα αυτά, η ερωτώμενη ήταν απόλυτα σύμφωνη στη λήψη σημειώσεων κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί πως καθώς η παρούσα εργασία αποτελεί μία μικρού πεδίου έρευνα αφού το δείγμα είναι μικρό, τα αποτελέσματα που προκύπτουν δεν μπορούν να γενικευτούν. Θα

μπορούσε όμως να αποτελέσει το έναυσμα για μια μελλοντική έρευνα μεγαλύτερης κλίμακας σχετικά με προσπάθειες ενίσχυσης της καταγγελίας των περιστατικών βίας κατά των γυναικών και τη γνωστοποίηση των αρμόδιων φορέων προς τους πολίτες. Ας ελπίσουμε η πολιτεία αλλά και η κοινωνία γενικότερα να ‘μετατραπούν’ σε άτομα που θα ευαισθητοποιηθούν απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία, αφού η πρόληψη και η έγκαιρη παρέμβαση μπορούν να προκαλέσουν ριζικές αλλαγές στην αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

8.5. Αποτελέσματα έρευνας

ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ

Ήταν ένας μορφωμένος άνθρωπος, πολύ ευγενικός και τρυφερός απέναντί μου.

[Int1]

Εκείνος ασχολούταν με γεωργικές εργασίες. Ήταν ένας άνθρωπος τρυφερός απέναντί μου, μερικές φορές η συμπεριφορά του θύμιζε πατέρα και κόρης..

[Int2]

Έδειχνε ότι με αγαπούσε!

[Int4]

Διπρόσωπος. Στην αρχή δεν είχε δώσει ενδείξεις για βίαιη συμπεριφορά. Ήταν λίγο πειστικός μόνο σε θέματα που αφορούσαν τα καθημερινά μας ζητήματα. Κατά τ' άλλα, φερόταν ευγενικά, τρυφερά... μετά έδειξε το αληθινό του πρόσωπο.

Ήταν στρατιωτικός.

[Int3]

ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣ

Ξεκίνησε με λεκτική βία. Για ασήμαντους λόγους άρχισε να με βρίζει. Όσο πέραγε ο καιρός γινόταν όλα και πιο έντονο, συνέχιζε να με ταπεινώνει καθημερινά. Μέχρι που έφτασα σε σημείο να μην αντέχω άλλο και του ζήτησα να χωρίσουμε. Εκείνος βέβαια ζητούσε συγνώμη, έλεγε πως δεν θα μου ξαναμιλήσει μ' αυτόν τον τρόπο και ότι θα αλλάξει. Εγώ ήμουν πολύ ερωτευμένη τότε... ήξερα ότι δεν εννοούσε αυτά που έλεγε αλλά τον συγχωρούσα.

Θυμάμαι σαν χθες την πρώτη φορά που με χτύπησε ... ήμουν έγκυος. Με έσπρωξε και μου έριξε μπουνιά στο πρόσωπο. Φυσικά αυτή η συμπεριφορά συνεχίστηκε... αλλά πάντα ήταν προσεκτικός. Απέφευγε να μου αφήσει σημάδια... Ήξερε ότι θα μπορούσα να τα χρησιμοποιήσω για αποδείξεις. Έτσι, δεν μπορούσα να κάνω κάτι.

[Int1]

Ξεκίνησε όταν πια είχα μεγαλώσει τα παιδιά μου και ένιωσα την ανάγκη να βγω λίγο από το σπίτι. Να δουλέψω. Φυσικά όταν του το είπα η αντίδραση του ήταν ...εντελώς παράλογη! Με κατηγορούσε για τρελά πράγματα και με έβριζε! Έτσι, δεν του ξαναέκανα κουβέντα για δουλειά. Το χειρότερο όμως ήταν ότι άρχισε να με ξεκόβει από τις λίγες φίλες που είχα. Μου έκανε σκηνές όταν έβγαινα από το σπίτι μόνη μου ...μέχρι και το τηλέφωνο του σπιτιού μας έκοψε!

Υπήρχαν φορές που μεταμφιεζόμουν για να βγω από το σπίτι ...τα σημάδια είχαν καλύψει ολόκληρο το σώμα μου. Αργότερα φρόντιζε να με χτυπάει στο σώμα ή πίσω κεφάλι για να μη φαίνονται μελανιές . Θυμάμαι όταν τα παιδιά μου ήταν στην εφηβεία, κάποιο μεσημέρι, δεν είχαν επιστρέψει ακόμα από το σχολείο. Εκείνος μόλις είχε γυρίσει από την δουλειά και επειδή καθόμουν στη βεράντα του σπιτιού μου άρχισε να με χτυπάει πολύ άσχημα. Τα

Ξεκίνησε να γίνεται επιθετικός όταν μετακομίσαμε στην επαρχία λόγω της δουλειάς του. Εγώ ήμουν άνεργη και χωρίς άλλον δικό μου άνθρωπο τότε, οι δικοί μου είχαν πεθάνει, έτσι ήταν το μόνο στήριγμα μου. Μόλις έμαθε ότι είμαι έγκυος εκείνος αγρίεψε. Ξεκίνησε με χαστούκια στο πρόσωπο. Εγώ προσπάθησα να αναζητήσω βοήθεια από τους γονείς του. Εκείνοι φοβήθηκαν ότι θα κάνω μήνυση και προσπάθησαν να μας συμφιλιώσουν. Εκείνος μου ζήτησε συγγνώμη. Μετά όμως πάλι το ίδιο. Μέχρι που γέννησα το πρώτο παιδί μας.

Θυμάμαι επιστρέφοντας σπίτι από βραδινή μας έξοδο εκείνος ξεκίνησε να με χτυπάει. Όσο εγώ του έλεγα πως δεν μπορώ να ζήσω άλλο μαζί του, εκείνος γινόταν πιο επιθετικός. Από τις πολλές μπουνιές στο στομάχι και στο κεφάλι, είχα σταματήσει να νιώθω πόνο. Θυμάμαι μόνο ένα χέρι να έρχεται κατά πάνω μου και μετά σκοτάδι. Ξύπναγα το πρωί και δεν θυμόμουν τι ακριβώς είχε συμβεί.

[Int3]

παιδιά τον είδαν να με χτυπάει και ρώτησαν το λόγο. Εκείνος με κατηγορούσε και με έβριζε. Υπήρξαν φορές που ο μεγάλος μου γιος έκανε το ίδιο.

[Int2]

Στην αρχή ταιριάζαμε, ήμασταν ερωτευμένοι, αρχίσαμε και να συγκατοικούμε. Όσπου ξαφνικά, μετά και το πρώτο τρίμηνο, τα πάντα ανατράπηκαν. Αρχισε να ζηλεύει παθολογικά για παράλογους λόγους. Το κακό άρχισε με ένα χαστούκι, που όμως γρήγορα εξελίχθηκε σε μπουνιά, ακόμα και στον δρόμο ή άλλους δημόσιους χώρους, για το παραμικρό. «Ήταν η κακιά η ώρα», μου δικαιολογήθηκε στην πρώτη σφαλιάρα. “Δεν θα ξαναγίνει”, ισχυρίστηκε μετά και την πρώτη γροθιά... Συνεχώς το ίδιο μου υποσχόταν.

Ήταν τις πρώτες ημέρες που συγκατοικήσαμε. Με έπιασε από το λαιμό, με έσπρωξε και με χαστούκισε για αρκετή ώρα. Την επόμενη μέρα το πρόσωπο μου ήταν πρησμένο. Ο λόγος ήταν ότι συναντήθηκα με μία φίλη μου χωρίς να τον ρωτήσω. Θυμάμαι ότι απορούσα που έκανα λάθος;;; Μήπως έφταιξα πραγματικά σε κάτι;;

[Int4]

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Πόνο ... Έχανα όλο τον αυτοσεβασμό μου.

[Int1]

Πόνο, θλίψη ... είχα πάθει κατάθλιψη. Εγώ έζησα ... μάλλον μεγάλωσα νομίζοντας ότι αυτός είναι ο φυσιολογικός τρόπος...

[Int2]

Ζούσα συνεχώς με το άγχος ... Αισθανόμουν ότι με κατέστρεφε σαν άνθρωπο.

[Int3]

Πόνο. Θυμό. Τα'βαζα με τον εαυτό μου ... για τις επιλογές μου. Ένιωθα σαν να είμαι εγώ υπεύθυνη για ότι έγινε.

[Int4]

ΣΤΑΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Το παιδί μου με ώθησε στο να πάρω αυτή την απόφαση. Αν και δεν είχε γεννηθεί ακόμα όταν άρχισα να βιώνω όλα αυτά, ήξερα ότι με κάποιο τρόπο τα ένιωθε... Είχα φτάσει στα όρια μου... έπρεπε να κάνω κάτι. Φοβόμουν ότι θα πέρναγε κι εκείνο τα ίδια. Πήρα δύναμη από αυτό το παιδί που θα έφερνα σε λίγους μήνες στον κόσμο... κι έφυγα.

Συμμετείχα σε κάποια ομάδα ... ομαδική συμβουλευτική κακοποιημένων γυναικών, η οποία με βοήθησε κυρίως στο να μπορώ να μιλάω πιο εύκολα για αυτό που βίωσα αλλά και να αντιμετωπίζω τον πρώην άντρα μου. Επιπλέον γνώρισα γυναίκες που είχαμε ζήσει τα ίδια πράγματα, νιώσαμε τα ίδια... Συνειδητοποίησα ότι δεν ήμουν μόνη μου σ' αυτό.

[Int1]

Δεν δούλευα. Ήμουν οικονομικά εξαρτημένη. Δεν είχα στήριξη από την οικογένεια μου. Δεν είχα άλλη επιλογή απ' το να κάτσω στο σπίτι και απλά να ανέχομαι τη βίαιη συμπεριφορά του. Όταν όμως ανακάλυψα ότι υπάρχει στο σπίτι (βαριά ανάσα)... όπλο... τότε κατάλαβα ότι είχε έρθει η ώρα να φύγω. Δεν με ένοιαζε που να πάω. Αρκεί να φύγω μακριά. Ήξερα ότι αν έμενα θα με σκότωνε

Κάθε φορά που έκανα το βήμα για να φύγω, σκεφτόμουν τις απειλές του ότι θα μου πάρει τα παιδιά. Μετά ήταν και το θέμα της δουλειάς, που θα έβρισκα χρήματα; Δεν άντεχα άλλο ... αλλά δεν ήξερα που να απευθυνθώ για βοήθεια. Κάποια στιγμή πήγα στον ΟΑΕΔ για να βρω δουλειά. Επειδή με είχε χτυπήσει πολύ άσχημα το προηγούμενο βράδυ, η υπάλληλος κατάλαβε τι μου είχε συμβεί. Μου έδωσε την κάρτα της και με ενημέρωσε για τους ειδικούς φορείς και ξενώνες κακοποιημένων για να ζητήσω εκεί υποστήριξη. Επικοινωνήσα και με πείσανε να τον καταγγείλω, ενώ συγχρόνως με φιλοξένησαν για κάποιες ημέρες.

[Int3]

Δεν συμβουλευτήκα κανέναν. Πίστευα ότι θα αλλάξει και δεν ήθελα να αναστατώσω τους δικούς μου.

Θεωρούσα ότι τον αγαπούσα και έκανα υπομονή. Αλλά όταν έμεινα έγκυος και εκείνος με χτύπησε πάλι πολύ άσχημα, κατάλαβα ότι είναι άρρωστος. Πήρα την απόφαση να φύγω. Ευτυχώς είχα τους

<p>...Απλά έφυγα και πήγα προσωρινά στο σπίτι μιας φίλης.. και αργότερα απευθυνθήκαμε μαζί στο αστυνομικό τμήμα όπου με συμβούλεψαν οι αστυνομικοί να του κάνω μήνυση.</p> <p>[Int2]</p>	<p>γονείς μου, με υποστήριξαν από την πρώτη στιγμή και οικονομικά και ψυχολογικά. Αν δεν είχαν οι γονείς μου την πρόθεση να με βοηθήσουν τι θα έκανα;</p> <p>[Int4]</p>
--	---

<h3 style="text-align: center;">ΣΧΕΣΗ ΓΥΝΑΙΚΑΣ Ή ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΠΡΩΗΝ ΑΝΔΡΑ-ΘΥΤΗ ΣΗΜΕΡΑ</h3>	
<p>Είναι πολύ προσεκτικός όταν είναι με την μικρή. Κάνει μεγάλες προσπάθειες ώστε να μην αποκαλύψει τον πραγματικό του εαυτό. Ένας άνθρωπος που είναι βίαιος μπορεί ξαφνικά να αλλάξει;;;</p> <p>Άγχος! Φοβερό άγχος.. Γενικά μία ανησυχία! Προσπαθώ όμως να μη το αντιλαμβάνεται η μικρή. Θέλω να έχει πατέρα αλλά θέλω να είναι σε πλαίσια και να λειτουργεί υπέρ της.</p> <p>Μου έρχονται κάποιες αναμνήσεις δυσάρεστες στο μυαλό μου ... αλλά δεν τον φοβάμαι! [Int1]</p> <p>Απολύτως καμία.</p> <p>Δεν τον συναντώ πια! Βρίσκομαι πολλά χιλιόμετρα μακριά, τα παιδιά είναι ενήλικες! Αλλά δεν με νοιάζει πια. Ούτε φοβάμαι! Για' μένα αυτός ο άνθρωπος έχει πεθάνει! Εξάλλου τι άλλο έμεινε να μου κάνει;;;</p> <p>[Int2]</p>	<p>Ακολουθείται η τυπική διαδικασία. Απλά αποφεύγω να τον βλέπω γιατί νιώθω οργή ...</p> <p>Πλέον δεν φοβάμαι! Έχω καταφέρει τόσα πολλά στη ζωή μου τα τελευταία χρόνια, οπότε κατάφερα να αντιμετωπίσω κι αυτόν!</p> <p>[Int3]</p> <p>Καμία! Όταν πήρα την απόφαση να κρατήσω αυτό το παιδί είπα ότι δεν θέλω να έχω καμία σχέση μαζί του.</p> <p>Δεν φοβάμαι! Έχω ξαναφτιάξει και τη ζωή μου, έχω τη δουλειά μου. Ξέρω να τον αντιμετωπίσω.</p> <p>[Int4]</p>

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ – ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Φοβόμουν πολύ... Βάδιζα προς το άγνωστο. Δεν ήξερα αν θα είχα την υποστήριξη από το οικογενειακό μου περιβάλλον. Ευτυχώς για' μένα ήξερα ότι θα μπορώ να τα βγάλω πέρα μόνη μου. Οι γυναίκες που δεν έχουν χρήματα και πολλές φορές ενώ θέλουν να φύγουν λένε "που θα πάω", "που θα βρω δουλειά", "θα με δικαιώσουν στα δικαστήρια" και τελικά μένουν. Τι γίνεται τότε; Χρειάζεται περισσότερη ευαισθησία από τους δικαστές και τους εισαγγελείς για να μπορούν οι γυναίκες να καταγγέλλουν και αυτοί οι άνθρωποι να συμμορφώνονται.

Βρήκα την γαλήνη που ήθελα... αναπνέω το κάθε δευτερόλεπτο που ζω.

[Int1]

Ήταν πολύ δύσκολη η προσαρμογή για' μένα! Τον έβλεπα παντού μπροστά μου. Τις νύχτες πεταγόμουν στον ύπνο μου. Φοβόμουν πολύ για τη ζωή μου. Μου πήρα αρκετό καιρό να το ξεπεράσω.

ΑνακούφισηΗρεμία.... Πλέον μπορώ και χαίρομαι τη ζωή μου! Είναι απερίγραπτο το συναίσθημα αυτό ...το να μην φοβάσαι!

[Int2]

Δυσκολίες;;; Νομίζω ότι οι δυσκολίες μου ήταν μέχρι να φύγω από αυτή τη σχέση ... μέχρι να γίνουν τα δικαστήρια. Μετά δεν με ένοιαζε τίποτα... όλα μου φαίνονταν εύκολα ...

Άλλαξα πόλη και έχω ξαναφτιάξει τη ζωή μου με άλλον σύντροφο. Νιώθω ανακούφιση, ηρεμία και ... τυχερή που βρήκα το θάρρος και έφυγα από αυτή την κόλαση που ζούσα. Τυχερή που ζω...

[Int3]

Οι δυσκολίες μου ήταν κυρίως στο να μπορέσω να εμπιστευτώ άλλον σύντροφο. Πάντα νομίζεις ότι θα φας μπουνιά με όποιον κι αν είσαι ... Η σωματική βία κάποια στιγμή γιατρεύεται, οι μελανιές φεύγουν, οι πληγές κλείνουν. Η ψυχολογική δεν γιατρεύεται.

Ελεύθερη! Απλά ζω!

[Int4]

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ-ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΒΙΑ

Να φύγουν! Να φύγουν και ότι δεν έχουν να χάσουν τίποτα, γιατί ήδη έχουν χάσει τον εαυτό τους ... Το λιγότερο που μπορούν να κερδίσουν -που είναι το περισσότερο- είναι ο εαυτός τους ...Να φύγουν...

Η κουβέντα είναι καλύτερη από το ξύλο. Τα παιδιά μας είναι το μέλλον σ' αυτόν τον κόσμο. Πρέπει να μάθουμε πρώτα πρώτα σ' αυτά να ζουν χωρίς βία και να σέβονται τον άνθρωπό τους. Αυτά τα παιδιά είναι οι άντρες – θύτες του αύριο!

[Int1]

Να φύγουν βέβαια! Αν καταλάβουν ότι ο άνθρωπός τους είναι βίαιος;;; Να φύγουν! Δεν θέλω να βλέπω άλλο βίαιους ανθρώπους, δεν θέλω να ακούω για βίαιες συμπεριφορές. Γεννήθηκες από μια γυναίκα ...πρέπει να τη σέβεσαι κ όχι να τη χτυπάς!

Είναι ότι χειρότερο μπορεί να βιώσει μία γυναίκα! Είναι σαν να σε σκοτώνουν κάθε μέρα! Θα πρέπει το κράτος να φροντίσει όχι μόνο για την ψυχολογική υποστήριξη αυτών των γυναικών αλλά και για τη διασύνδεση τους στην αγορά εργασίας, ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν μπροστά. Επίσης, θα πρέπει τα παιδιά να μην γίνονται μάρτυρες τέτοιων βίαιων σκηνών μεταξύ των γονέων. Η βία γεννάει βία.

[Int2]

Η κακοποίηση έχει και επανάληψη: είναι κανόνας, όποιος σηκώσει χέρι και χτυπήσει, θα το ξανακάνει. Οι γυναίκες δεν πρέπει να σωπαίνουν, ούτε να φοβούνται! Πρέπει να μιλήσουν αμέσως!

Το ότι οι γυναίκες μένουν στη σιωπή το ξέρουμε. Το θέμα είναι η κυβέρνηση τι κάνει ώστε αυτές οι γυναίκες να μην μένουν στη σιωπή;;; Πρέπει η βία κατά των γυναικών να γίνει κατανοητή και αποδεκτή από την κοινωνία, να απελευθερωθούν τα θύματα της. Η πολιτεία παίζει σημαντικό ρόλο σ' αυτό.

[Int3]

Δεν υπάρχει μετάνοια για αυτούς τους ανθρώπους. Μην κάθονται μαζί τους με την ελπίδα ότι θα αλλάξουν.

Μιλήστε ...οι γυναίκες που βιώνουν τη βία πρέπει να μιλήσουν! Όχι άλλη βία!

[Int4]

9. Συμπεράσματα- Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η συγκέντρωση ποιοτικών δεδομένων σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών. Ειδικότερα, μέσα από την έρευνα αποσκοπούσαμε στην ανάδειξη των παραγόντων εκείνων που αποτρέπουν τις γυναίκες από την καταγγελία, τις γνώσεις που έχουν οι γυναίκες σχετικά με τους αρμόδιους φορείς και την παρουσίαση των προσωπικών μαρτυριών από γυναίκες που βίωσαν τη βία.

Μέσα από την ανάλυση των συνεντεύξεων αναφέρονται σημαντικά συμπεράσματα για το προφίλ του θύτη. Σε όλες τις περιπτώσεις των γυναικών, ο θύτης επρόκειτο για άτομο με ευγενικά και τρυφερά αισθήματα αγάπης απέναντι στις συντρόφους του. Σε μία μόνο από τις περιπτώσεις που εξετάστηκε, ο θύτης αποκαλέστηκε από την πρώην σύζυγό του ως «πιεστικός» σε θέματα κυρίως καθημερινών ζητημάτων. Επιπλέον καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στο θέμα της βίας απέναντι στις γυναίκες, η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο του θύτη δεν παίζει απολύτως κανένα ρόλο. Κι αυτό γιατί, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων διαπιστώσαμε ότι το επάγγελμα του θύτη προέρχονταν από όλες τις επαγγελματικές βαθμίδες. Η ηλικία του θύτη, αλλά και των θυμάτων επίσης, δεν φαίνεται να επηρεάζει, αφού οι γυναίκες που εξετάσαμε προέρχονταν από ηλικίες 16 έως 32 και του θύτη – άντρα από 29 έως 40 αντίστοιχα.

Από τις μαρτυρίες των γυναικών διαπιστώσαμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις τα επεισόδια βίας ξεκινούν συνήθως με λεκτικές ή και ψυχολογικές αντιπαραθέσεις. Σημειώνεται επίσης, ότι σε όλες τις περιπτώσεις των ερωτώμενων, η βία αυτή κατέληξε σε σωματική. Ειδικότερα, η λεκτική και ψυχολογική βία συμπεριλάμβανε βρισιές, ταπείνωση, κατηγορίες και απειλές ενώ η σωματική μπουνιές, σπρώξιμο και χαστούκια. Επιπλέον, υπήρξαν και περιπτώσεις όπου το θύμα βίωσε την οικονομική και κοινωνική βία, με το θύτη να επιδιώκει την κοινωνική απομόνωση του συντρόφου του. Όλες οι παραπάνω τύποι βίας ολοκληρώνονταν με μετάνοια και υποσχέσεις από την πλευρά του θύτη.

Όσον αφορά τα αίτια που οδήγησαν τον άντρα στην άσκηση βίας, προέκυψε ότι η αφορμή αυτή βασιζόνταν κυρίως σε ασήμαντους λόγους οι οποίοι όμως συνδυάζονταν πάντα με τη ζήλεια. Επιπλέον, σ' αυτά συγκαταλέγονται τα ασήμαντα ζητήματα καθημερινότητας καθώς και

οι διαφορετικές προσδοκίες σχετικά με τις υποχρεώσεις των γυναικών και την επαγγελματική ανεξαρτησία των τελευταίων. Παράδειγμα, όταν κάποια γυναίκα εξέφραζε την επιθυμία της να φύγει ή να δουλέψει, τότε η βία προς το πρόσωπό της αυξανόταν. Αντικείμενο σχολιασμού όμως αποτελεί η εγκυμοσύνη. Διαπιστώσαμε, πως κάθε φορά που προέκυπτε κάποια εγκυμοσύνη, ο άνδρας γινόταν πιο επιθετικός απέναντι στη γυναίκα του.

Ενδιαφέρον για συζήτηση αλλά και προβληματισμό, αποτελούν οι στάσεις των γυναικών απέναντι στη βία. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι γυναίκες – θύματα βίας στην οικογένεια δεν καταγγέλλουν αλλά ούτε μιλούν σε τρίτους για τα περιστατικά καταχρηστικής συμπεριφοράς. Ακόμα και όταν θα αποφασίσουν να αναφέρουν τα επεισόδια βίας θα το αποκαλύψουν σε άτομα που θα τους παρέχουν προσωρινή υποστήριξη, όπως φίλους και συγγενείς, χωρίς φυσικά να χρειαστεί να δημοσιοποιηθεί η κατάσταση που βιώνουν. Επισημαίνεται, πως οι γυναίκες φτάνουν στο σημείο να καταγγείλουν τα επεισόδια βίας μόνο όταν νιώσουν ότι κινδυνεύει η ζωή τους ή η ζωή των παιδιών τους. Αναφορικά με τον λόγο που οι γυναίκες δεν καταγγέλλουν τα βίαια περιστατικά που βιώνουν, δεν υπάρχει ένας παράγοντας που να ευθύνεται αλλά περισσότεροι. Σ' αυτούς συγκαταλέγονται η οικονομική εξάρτηση των γυναικών από τους άντρες και η έλλειψη οικονομικών πόρων, η δυσχέρεια εύρεσης εργασίας, η περιορισμένη πρόσβαση των γυναικών στην ενημέρωση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και τους ειδικούς φορείς που μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια και τέλος η στήριξη και η αποδοχή από το οικογενειακό περιβάλλον της γυναίκας.

Προκύπτει λοιπόν πολύ αρνητική εικόνα αναφορικά με την ενημέρωση και πληροφόρηση των γυναικών σχετικά με τους φορείς που μπορούν να απευθυνθούν. Ενδεικτικά αναφέρονται τα λόγια μιας κακοποιημένης γυναίκας *«Δεν άντεχα άλλο ... αλλά δεν ήξερα που να απευθυνθώ για βοήθεια»*. Επιπλέον, μέσα από τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων αναδεικνύονται παράγοντες που αναγκάζουν τα θύματα να παραμένουν στη σιωπή. Έτσι, απόψεις σχετικά με την οικονομική κατάσταση των γυναικών όπως, *«δεν δούλεβα, ήμουν οικονομικά εξαρτημένη»*, *«που θα έβρισκα χρήματα;»* επιβεβαιώνονται μέσα από τις μαρτυρίες. Αντίθετα όπως διαπιστώθηκε, γυναίκες που είχαν μία δουλειά πήραν πιο εύκολα την απόφαση να φύγουν από το καθεστώς βίας. Αξίζει να σημειωθεί, ότι μέσα από τις συνεντεύξεις εντοπίστηκε ένας ακόμη παράγοντας που αποτρέπει τις γυναίκες από το να μην καταγγέλλουν τη βία. *«Θα έχω στήριξη από την οικογένειά μου;»* ή

«Δεν είχα στήριξη από την οικογένεια μου, έτσι δεν είχα άλλη επιλογή απ' το να κάτσω στο σπίτι και απλά να ανέχομαι τη βίαιη συμπεριφορά του». Από τα παραπάνω, φαίνεται ξεκάθαρα η αγωνία της γυναίκας για το μέλλον της, εάν εκείνη αποφασίσει να φύγει. Τέλος, όσον αφορά τους λόγους που οδήγησαν τις γυναίκες-θύματα να αντιδράσουν, διακρίναμε την ανάδειξη δύο σημαντικών παραγόντων: Πρώτον, όταν ένιωσαν ότι κινδυνεύουν τα παιδιά τους από βίαιη συμπεριφορά και δεύτερον, όταν ένιωσαν ότι απειλείται η ζωή τους. Τόνισαν επίσης, ότι λόγω της οικονομικής εξάρτησης αλλά και της αβεβαιότητας για το μέλλον τους δεν μπορούσαν να αντιδράσουν, επομένως έπρεπε να υποστούν τη βία.

Οι γυναίκες που αποτέλεσαν το δείγμα, δήλωσαν ομόφωνα ότι κατά τη διάρκεια της κακοποίησης τους ένιωθαν πόνο, θλίψη και κατάθλιψη, θυμό ή όπως ανέφεραν χαρακτηριστικά ζούσαν μέσα στο άγχος. Μάλιστα, μία από τις ερωτώμενες γυναίκες ένιωσε υπεύθυνη, συγκεκριμένα αναφέρει *«τα' βαζα με τον εαυτό μου για τις επιλογές μου...»*, *«αναρωτιόμουν μήπως έφταιξα σε κάτι ή που έκανα λάθος»*. Επίσης φράσεις όπως, *«έχανα τον αυτοσεβασμό μου»*, *«με κατέστρεφε σαν άνθρωπο»* αναδεικνύουν τα αρνητικά συναισθήματα και τον σοβαρό αντίκτυπο που έχει η βία στην μετέπειτα ψυχολογικά ζωή των γυναικών. Επιπρόσθετα, η απάντηση που έδωσε μία από τις ερωτώμενες *«νόμιζα ότι αυτός είναι ο φυσιολογικός τρόπος»*, αποτελεί αντικείμενο σχολιασμού και προβληματισμού, καθώς έτσι επιβεβαιώνεται η ελλιπή ενημέρωση που έχουν οι γυναίκες για τα δικαιώματά τους και την ισότητα των φύλων. Τέλος, μόνο μία γυναίκα έδωσε την απάντηση *«θεωρούσα ότι τον αγαπούσα και έκανα υπομονή»*.

Επιπλέον, στην πλειονότητα τους οι γυναίκες που συμμετείχαν στη συνέντευξη, υπογράμμισαν ότι τα συναισθήματα που ένιωθαν μετά τον χωρισμό τους με το θύτη, ήταν ηρεμία, ανακούφιση, γαλήνη, ελευθερία καθώς σημειώθηκαν και φράσεις όπως *«τυχερή που ζω, που βρήκα το θάρρος και έφυγα»*, *«ζω το κάθε δευτερόλεπτο, χαίρομαι τη ζωή μου, ωραίο το συναίσθημα να μην φοβάσαι»*. Αυτό το γεγονός, συγκρίνοντας το με τα παραπάνω συναισθήματα που ένιωθαν οι γυναίκες αυτές κατά την διάρκεια της κακοποίησης, μας οδηγεί στο συμπέρασμα του να κατανοήσουμε, το πόσο πιεσμένες νιώθανε μέσα σ' αυτό το περιβάλλον βίας που βίωναν καθημερινά.

Στη συνέχεια, εξετάσαμε τη μετέπειτα σχέση του θύτη – πρώην άντρα με τα θύματα – γυναίκες. Από τα ευρήματα των συνεντεύξεων προκύπτει ξεκάθαρα ότι οι γυναίκες δεν έχουν

καμία σχέση με τον πρώην άντρα – θύτη, ενώ αν υπάρχουν τυπικές σχέσεις μεταξύ γυναίκας και θύτη ο μόνος λόγος είναι τα παιδιά. Αξίζει να σημειωθεί, ότι καμία από τις γυναίκες δεν ένιωθε φόβο για τον πρώην άντρα παρά μόνο - σε κάποιες από τις περιπτώσεις - δυσάρεστες αναμνήσεις ή κάποια ανησυχία όταν εκείνοι περνούσαν τον οριζόμενο χρόνο με τα παιδιά τους. Αξίζει να σημειωθούν φράσεις όπως *«δεν φοβάμαι, ξέρω να τον αντιμετωπίζω»*.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των μαρτυριών, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι γυναίκες μετά την κακοποίηση. Έτσι, από τις μαρτυρίες των γυναικών ανακαλύψαμε ότι τις κυριέυσε φόβος και αγωνία για το αν θα έχουν στήριξη από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Ακόμα, φράσεις όπως *«τον έβλεπα παντού μπροστά μου. Τις νύχτες πεταγόμεν στον ύπνο μου. Φοβόμουν πολύ για τη ζωή μου. Μου πήρα αρκετό καιρό να το ξεπεράσω»*, σημειώνουν την σοβαρότητα των μορφών βίας που βίωναν. Επισημαίνεται το θέμα της εμπιστευτικότητας από την πλευρά των γυναικών, απέναντι στους επόμενους συντρόφους, *«οι δυσκολίες μου ήταν κυρίως στο να μπορέσω να εμπιστευτώ άλλον σύντροφο. Πάντα νομίζεις ότι θα φας μπουνιά με όποιον κι αν είσαι ... Η σωματική βία κάποια στιγμή γιατρεύεται, οι μελανιές φεύγουν, οι πληγές κλείνουν. Η ψυχολογική δεν γιατρεύεται ...»* Το γεγονός αυτό αποδεικνύει τα σοβαρά τραύματα που επιφέρει η βίας στις γυναίκες καθώς και τις ψυχολογικές επιπτώσεις που τις ακολουθούν στην μετέπειτα ζωή τους. Βέβαια, ακούστηκαν και μαρτυρίες όπως *«νομίζω ότι οι δυσκολίες μου ήταν μέχρι να φύγω από αυτή τη σχέση ... μέχρι να γίνουν τα δικαστήρια. Μετά δεν με ένοιαζε τίποτα... όλα μου φαίνονταν εύκολα ...»*, γεγονός που αποδεικνύει το πόσο πολύ ήθελε η γυναίκα να βγει από τον εφιάλτη της βίας.

Ενδιαφέρον κομμάτι από τις μαρτυρίες των γυναικών, αποτελούν και οι ερωτήσεις που υποβλήθηκαν αναφορικά με το αν απευθύνθηκαν οι τελευταίες σε κάποιον επίσημο φορέα για βοήθεια. Το εντυπωσιακό είναι ότι μόνο μία από τις γυναίκες παρακολούθησε ομαδική συμβουλευτική, την οποία την βοήθησε κυρίως στο να μιλάει πιο εύκολα για τον εφιάλτη που βίωσε, καθώς επίσης και να αντιμετωπίζει τον πρώην θύτη - άντρα της. Ακόμα, μία από τις ερωτώμενες απευθύνθηκε στην αστυνομία ύστερα από παρότρυνση φίλη της, ενώ άλλη μία γυναίκα διέφυγε σε ξενώνα κακοποιημένων γυναικών εφόσον της το σύστησε τυχαία μία υπάλληλος, όταν έπεσε στην αντίληψη της ότι η γυναίκα κακοποιείται. Τέλος, μία ακόμα γυναίκα από τις καταθέσεις των μαρτυριών δεν απευθύνθηκε πουθενά για βοήθεια, καθώς είχε την εξ' ολοκλήρου ψυχολογική αλλά και οικονομική στήριξη από το οικογενειακό της

περιβάλλον. Για ακόμη μια φορά επιβεβαιώνονται τα αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών, σχετικά με το πόσο ευάλωτες είναι οι γυναίκες απέναντι στη βία όταν δεν έχουν καμία οικονομική και ψυχολογική υποστήριξη από πουθενά και έτσι η μόνη επιλογή που έχουν είναι να ανέχονται τη βίαιη συμπεριφορά.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί πως καθώς η παρούσα εργασία εξετάζει τόσο την βία κατά των γυναικών, όσο και το κομμάτι της πρόληψης και της συμβουλευτικής υποστήριξης, δεν θα μπορούσαμε να μην εστιάσουμε στα προσωπικά σχόλια των γυναικών που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις, τα οποία επικεντρώνονται στην ανεύρεση πρακτικών και στρατηγικών που θα μπορούσαν να συντελέσουν αποφασιστικά στη μείωση και στην εξάλειψη του φαινομένου της βίας. Έτσι, οι γυναίκες προτείνουν τη διευθέτηση άλλων τρόπων επίλυσης συγκρούσεων από το ζευγάρι, όπως η συζήτηση και ο διάλογος. Επίσης, σημειώνουν ότι θα πρέπει τα παιδιά να μην γίνονται μάρτυρες τέτοιων βίαιων σκηνών μεταξύ των γονέων καθώς η βία επιφέρει βία.

Τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων αναδεικνύουν ότι μία από τους βασικές συμβουλές των κακοποιημένων γυναικών που βίωσαν τη βία, προς τις γυναίκες που βιώνουν τη βία σήμερα, είναι η φράση «*Να φύγουν*». Υποστηρικτικά, επικράτησαν φράσεις όπως «*μην κάθονται μαζί τους με την ελπίδα ότι θα αλλάξουν. Οι γυναίκες που βιώνουν βία πρέπει να μιλήσουν. Δεν πρέπει να φοβούνται. Σεβασμός στη γυναίκα*». Όπως βλέπουμε από τα παραπάνω δεδομένα και οι τέσσερις γυναίκες συμφωνούν στην άποψη ότι οι γυναίκες που βιώνουν τη βία, πρώτον *πρέπει να φεύγουν* και δεύτερον *να μιλάνε*.

Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο που υπογραμμίζουν οι κακοποιημένες γυναίκες σε σχέση με την βία είναι ο ρόλος της πολιτείας αλλά και ο τρόπος που διαπαιδαγωγούνται τα παιδιά μας. Ακολουθούν χαρακτηριστικές φράσεις που ειπώθηκαν, «*Η κυβέρνηση παίζει σημαντικό ρόλο, πρέπει να ωθήσει τις γυναίκες να μιλήσουν. Πρέπει η βία κατά των γυναικών να γίνει κατανοητή και αποδεκτή από την κοινωνία. Το κράτος να φροντίσει για τη διασύνδεση των γυναικών στην αγορά εργασίας. Πρέπει να μάθουμε στα παιδιά μας να ζουν χωρίς βία και να σέβονται τον άνθρωπό τους*». Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι ανάλογο ποσοστό γυναικών συγκλίνει στην άποψη πως η κυβέρνηση πρέπει να λάβει μέτρα ώστε να ωθήσει αυτές τις γυναίκες να μιλήσουν και να καταγγείλουν.

Βιβλιογραφία

Ξενογλώσση

Bird, M., Hammersley, M., Gomm, R. , Woods, P. (1999). *Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη*, Εγχειρίδιο Μελέτης, (μτφ. Ε. Φράγκου), Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Chaplin, J. (1999). *Feminist counseling in action* (2nd ed.). London: Sage.

Cohen, L. & Manion, L. (2000). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας* (Ν. Παπαγεωργίου, Επιμ. έκδ. και μετάφρασης). Αθήνα: Εκδ. Έκφραση.

Colbert, T. (2005). *Ενοχές χωρίς αιτία, Οι Εμπλοκές, οι Συνέπειες & η Διαδικασία Απαλλαγής*, Αθήνα: Εκδ. Θυμάρι.

Coulborn, K., F., (1981). *Social Work with Abused and Neglected Children*, Free Press, USA.

DePorto, D. (2003). Battered women and separation abuse: A treatment based on knowing. In M. Kopala & M.A. Keitel (Eds.), *Handbook of counseling women* (pp. 279-306).

Fattah E . A . (1996). *Βία κατά των ηλικιωμένων: Μορφές, πρότυπα και εξηγήσεις*, σε Αρτινοπούλου Β., Μαγγανάς Α.

Hanna, C. A., Hanna, F. J., Giordano, F. G., & Tollerud, T. (1998). Meeting the needs of women in counseling: Implications of a review of the literature. *Journal of Humanistic Education and Development*, 36(3), 160-171.

Hirigoyen, M.F., (2006). *Η κακοποιημένη γυναίκα: Η βία μέσα στο ζευγάρι*, Αθήνα: Εκδ. Πατάκη.

Howard J, Friend D, Parker T, Streker G. (2010). *Australian Journal of Primary Health* 16(2):187-91.

Kempe, C.H, Helfer R.E. (1972). *Helping the Battered Child and his Family*, Philadelphia: Lippincatt.

Kerlinger, F. N. (1970). *Foundations of Behavioral Research*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Krantz G., Garcia – Moreno C. (2005). *Violence against women*. Journal of Epidemiological Community Health.

Maynard, Mary and Winn, Jan (1997) ‘Women, Violence and Male Power’ in Robinson, Victoria and Richardson, Diane (eds.), *Introducing Women’s Studies*. Macmillan Press; 2nd Revised edition, p. 180.

Mialaret, G. (1997). *Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής* (μετ.: Ζακοπούλου, Γ.). Αθήνα: Εκδ. Τυπωθήτω.

Olweus, D. (1980). Familial and temperamental determinants of aggressive behavior in adolescent boys: a causal analysis. *Developmental Psychology*, 16, 644-660.

Rosewater, A. (2003) ‘Promoting Prevention Targeting Teens: An emerging Agenda to Reduce Domestic Violence’, *Family Violence Prevention Fund*, p. 6.

Spinellis C.D. (1997). *Crime in Greece in Perspective*, Athens Sakkoulas pub.

Stevens-Smith, P. (1995). Gender issues in counselor education: Current status and challenges. *Counselor education and supervision*, 34(4), 283-294.

Tuckman, B. W. (1972). *Conducting educational research*. New York: Harcourt Brace Jovanov

UNICEF / Innocenti Centre, (2000). ‘*Domestic Violence against Women and Girls*’, UNICEF.

Unicef, (2000). *Violence Against Women And Girls*, Innocenti Digest No 6. Unicef, Innocenti Research Centre.

Unicef, (2000). *Βία Κατά των Γυναικών –Μια Παγκόσμια Επιδημία*, Αθήνα, Δ.Τ.21/2000, 29 Μαΐου 2000.

Walker., L. (1989). *«Η κακοποιημένη γυναίκα»*, Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Αγάθωνος- Γεωργοπούλου Ε. (1990). *Η βία στην οικογένεια: ανασκόπηση*. Περ. Σύγχρονα Θέματα, Αθήνα.

Ελληνική

Αρτινοπούλου, Β., Φαρσεδάκης, Ι., Ζουλινάκη, Α., Κατσίκη, Γ., Ξυδοπούλου, Ε., Παπαμιχαήλ, Σ. (2003). *Ενδοοικογενειακή Βία κατά των γυναικών: Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., Παπαγιαννοπούλου Μ. (συντονίστρια).*

Αρτινοπούλου Β., Μαγγανάς, Α. (1996). *Θυματολογία και όψεις θυματοποίησης*. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Αρτινοπούλου, Β., Φαρσεδάκης, Ι., Ζουλινάκη, Α., Κατσίκη, Γ., Ξυδοπούλου, Ε., Παπαμιχαήλ, Σ., (Συντονίστρια: Παπαγιαννοπούλου Μ. (2003). *Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών: Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι.*

Βασιλείου, Θ.Α., Σταματάκης, Ν. (1992). *Λεξικό Επιστημών του Ανθρώπου*. Αθήνα: Gutenberg σελ 280-281.

Βλάχου, Β., (2006). *Η βία κατά των γυναικών – Ερευνητικά δεδομένα, σύγχρονοι προβληματισμοί*. Ποινική Δικαιοσύνη, τευχ. 91,4/2006, σελ. 471-475.

Δημητρίου-Φατζηγεοφύτου, Λ. (2001). *Τα 6 πρώτα χρόνια της ζωής*. Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Δροσινού, Μ. (1995). *Η βία στο σχολικό χώρο*. Στο Σύγχρονη Εκπαίδευση, τχ. 85, σς. 76-79.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ - 06/11/2004, Copyright © 2004, Ντάνη Βέρου, Πώς έγινε η έρευνα, Χ. Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.

Ινστιτούτο. (2000). *Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα και Παρέμβαση*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

Κατωπόδη, Α., (2005). *Παιδική Σεξουαλική Κακοποίηση: Οικογένεια & Κοινωνία, αίτια-ρόλοι-συνέπειες*. Αθήνα: Εκδ. Μαραθιά.

Κουράκης, Ν. (1999). *Έφηβοι παραβάτες στη κοινωνία*. Αθήνα: Εκδ. Σάκκουλας.

Μαθητές θύτες και θύματα: Κοινωνικο-ψυχολογική προσέγγιση. Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2000). *Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα και Παρέμβαση*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

Μαλικιώση – Λοίζου, Μ., Καραθανάση – Κατσαούνου, Α., Μπότου, Α. (2006). «*Συμβουλευτική Γονέων... για ένα ευτυχισμένο αύριο των παιδιών μας*». Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Αθήνα.

Μουζακίτης, Χ. (1987). *Η κακοποίηση των παιδιών, Γενική θεώρηση & διεθνής προοπτική. Σύγχρονα θέματα παιδοψυχιατρικής*. Αθήνα: Εκδ. Καστανιώτης.

Μουσούρου, Λ, (1984). *Η ελληνική οικογένεια*. Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή - Χορν σελ 82.

Μπακατσούλας, Μ. (1984). *Εγκληματολογία*. Αθήνα: Εκδ. Σάκκουλας, σελ. 163.

Μπεζέ, Λ. (1990). *Δυσκοινωνικότητα των νέων και δυσκολία προσαρμογής του αναμορφωτικού συστήματος. Συμπόσιο για τη πρόληψη και αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων: επανεκπαίδευση – ένταξη*. Αθήνα: Εκδ. Σάκκουλας.

Μπεζέ, Λ. (1998). *Βία στο σχολείο – Βία του σχολείου. Τρεις παρανοήσεις με πολλά ερωτηματικά*. Στο Courtecuisse, V., Fortin, J., Μπεζέ, Λ., Pain, J., & Selosse, J. (Επιμ.) Μπεζέ, Λ. *Βία στο σχολείο, βία του σχολείου*. Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Νόμος 3500/2006. Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις. *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, (Οκτώβριος 2006), Αθήνα.

Παπαγιαννοπούλου, Ε., Γκούβα, Μ. (2009). *Οι επαγγελματίες υγείας και η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών*. *Interscientific Health Care* Vol 1, Issue 2, 51-55.

Παπαμιχαήλ, Σ. (2005). *Κοινωνικές αναπαραστάσεις της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους/συντρόφους τους*. Αθήνα: Εκδ. Σάκκουλας.

Παπαστυλιανού, Α. (2000). *Μορφές επιθετικότητας (καταστροφές, βία) στο χώρο του σχολείου. Μαθητές - θύτες και μαθητές - θύματα: Κοινωνικο- ψυχολογική προσέγγιση*. Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. *Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα και Παρέμβαση*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

Παπαστυλιανού, Α. (2000). *Χρήση ουσιών, βία και αποκλίνουσα συμπεριφορά στους μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. *Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα και Παρέμβαση*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

Πρεκατέ, Β., Γιωτάκος, Ο. (2005). *Οδηγός Εκπαιδευτικών & Γονέων για την Ανίχνευση της Παιδικής Κακοποίησης*, Αθήνα: ΒΗΣΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ.

Σούρας, Δ. (2007). *Από την βία στην βία*, Αθήνα: Εκδ. Κάκτος.

Σπινέλλη Κ. Δ., (1991). *Σχέση Θύματος –Δράστη αναφορικά με την ηλικία και ιδιαίτερα με την τρίτη ηλικία, σε Ελληνική Εταιρεία Θυματολογίας-Εργαστήριο Εγκληματολογίας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Θράκης, Σχέση δράστη–θύματος από θυματολογική σκοπιά, σελ. 66.*

ΤΟ ΒΗΜΑ (Νέδος Β. Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» 2/7/2006 Αρ. Φύλλου 14802) σε άρθρο του Β. Νέδου 306). Thousand Oaks: Sage Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ε. «Η βία στην οικογένεια ανασκόπηση» Σύγχρονα θέματα, Δεκέμβριος 1990 τεύχος 43-44 σελ 78.

του προγράμματος δράσης του Πεκίνου, 14074/02 SOC 499 JAI 248, Στο ΚΕΘΙ, 2003.

Τσιάντης, Ι. (2001) *Ψυχοσωματικά Προβλήματα στα Παιδιά*. Αθήνα: Εκδ. Καστανιώτη.

Τσιάντης, Ι. (2003). *Βασική Παιδοψυχιατρική, Εφηβεία*, Τόμος Δεύτερος, Αθήνα: Εκδ. Καστανιώτη, σελ. 307-309.

Τσίγκανου, Ι. (2002). *Ο κοινωνικός αποκλεισμός των κοινωνικά μειονεκτούντων*. Στο Ι.Λαμπίρη – Δημάκη επιμ, «Η Κοινωνικολογία στην Ελλάδα σήμερα. Η ολοκλήρωση της Τριλογίας», τόμος Γ' Αθήνα, Παπαζήσης.

Τσίγκανου, Ι. (2002). *Οι εγκληματολογικές όψεις του κοινωνικού αποκλεισμού*. Αθήνα: Εκδο. Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 360.

Τσόπεκας, Κ., Δουζένης Α., Λύκουρας Ε., (2007). *Γυναίκες ως Δράστες Σεξουαλικής Κακοποίησης*. 3^ο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο για την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Κακοποίησης 16-18/3/2007 Αθήνα.

Τσουβέλας, Γ. (2011). *Παιδική εργασία*, στο Ο. Γιωτάκος, Μ. Τσιλιάκου & Α. Τσίτσικα (Επιμ. Έκδ.), *Κακοποίηση παιδιού και εφήβου* (σ. 134-170). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.

Φιλίππιδης, Τ. (1984) *Εισηγήσεις Εγκληματολογίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Αφοί Κυριακίδη, σελ.261.

Ηλεκτρονικές Πηγές

<http://www.stopvaw.org/>

«Stop Violence against Women: A project by the Advocates for Human Rights».

Ανακτήθηκε στις 10-04-2015.

<http://www.ifarmakeia.gr/2015/03/22/%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CE%B2%CE%AF%CE%B1/>

«ifarmakeia.gr, Το φαρμακείο δίπλα σου». Ανακτήθηκε στις 9-04-2015.

http://www.who.int/ageing/projects/elder_abuse/en/index.html

“World Health Organization” . Ανακτήθηκε στις 3-4-2015.

http://www.ageplatform.eu/images/stories/22204_AGE_charte_europeenne_EN_v4.pdf

«AGE PLATFORM». Ανακτήθηκε στις 12-04-2015.

http://www.age-platform.eu/images/stories/22495_guide_accompagnement_EL_low.pdf

«EUSTaCEA project, Daphne III programme (2010). Ευρωπαϊκός χάρτης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ηλικιωμένων που χρειάζονται μακροχρόνια φροντίδα και βοήθεια».

Ανακτήθηκε στις 13-04-2015.

<http://blogs.sch.gr/lykmales/files/2012/04/H-BIA-STHN-KOINONIA-OIKOGENEIA-SXOLEIO.pdf>

«Η βία στην κοινωνία – Οικογένεια- Σχολείο. Ομάδα Project Ανθρωπιστικές Επιστήμες».

Ανακτήθηκε στις 19-05-2015.

<http://singleparent.gr/kakopoiisi-eksartiseis/lektiki-via-ti-noeitai-kai-pos-na-ti-xeiristeite/>

<http://www.neapolisnews.gr/30%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83>

«NEAΠΟΛΙΣ news». Ανακτήθηκε στις 2-06-2015.

<http://www.0-18.gr/gia-paidia/keimena-1/i-dimosia-thesi-toy-synigoroy-toy-politi-gia-ti-riti-nomothetiki-apagoreysi-tis-somatikis-timorias>

«Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων». Ανακτήθηκε στις 20-05-2015.

www.coe.int/children

Council of Europe (2008). «Η εξάλειψη της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά». Χτίζοντας μια Ευρώπη για τα παιδιά μαζί με τα παιδιά. Ανακτήθηκε στις 8-5-2015.

<http://www.emprosnet.gr/article/69899-anases-asfaleias-kai-zois>

«Συμβουλευτική Επιτροπή για τη πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια». Ανακτήθηκε στις 17-04-2015.

[http://www.familyviolence.gov.cy/cgi-bin/hweb?-A=1231&-V=news,](http://www.familyviolence.gov.cy/cgi-bin/hweb?-A=1231&-V=news)

«Εμπρός net». Ανακτήθηκε στις 20-04-2015.

www.amnesty.org.gr

«Amnesty International». Ανακτήθηκε στις 29-05-2015.

<http://tkaridipsynk.blogspot.gr/>

«Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο Κέρκυρας». Ανακτήθηκε στις 8-06-2015.

http://www.isotita.gr/var/uploads/Press/25112009_Ethniko_programma_bia.pdf

«Εθνικό πρόγραμμα για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών 2009-2013». Ανακτήθηκε στις 25-5-2015.

<http://www.isotita.gr/index.php/info/c16/>

«Γενική Γραμματεία Ισότητας των φύλων». Ανακτήθηκε στις 29-5-2015.

Παράρτημα

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 Int. 1: Γυναίκα, 40 ετών, μητέρα ενός κοριτσιού. Εργάζεται ως δασκάλα. Τόπος διαμονής: Αθήνα.	Κωδικοποίηση Α' Τάξης	Κωδικοποίηση Β' Τάξης
<p><u>Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης</u></p> <p>Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας μου που γίνεται ως μέρος των σπουδών μου στο πρόγραμμα ειδίκευσης στη «Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό», ασχολούμαι με το θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία - Βία κατά των Γυναικών». Η συνεισφορά σας θα μου ήταν πραγματικά πολύτιμη, καθώς με ενδιαφέρει να εξάγω κάποια συμπεράσματα όσον αφορά τις μορφές, τα αίτια αλλά και τις στάσεις των κακοποιημένων γυναικών.</p> <p>Η συνέντευξη αυτή θα αξιοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο στα πλαίσια των σπουδών μου και είναι ανώνυμη και θα τηρηθεί πλήρης εχεμύθεια για το περιεχόμενο και για προσωπικού χαρακτήρα πληροφορίες. Απαντήστε ελεύθερα χωρίς ενδοιασμούς για σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις. Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος. Υπάρχει μόνο η δική σας άποψη και αυτή μας ενδιαφέρει.</p> <p>Θα μαγνητοφωνήσουμε τη συνέντευξή μας με τη συγκατάθεσή σας. Ευχαριστώ προκαταβολικά για το χρόνο που θα διαθέσετε.</p>		

<p>Ερώτηση: <i>Θέλετε να μας μιλήσετε για τον πρώην άντρα σας; Τι άνθρωπος ήταν;</i></p> <p>Απάντηση: Βεβαίως. Ήταν ένας μορφωμένος άνθρωπος, πολύ ευγενικός και τρυφερός απέναντί μου. Έτσι, πολύ σύντομα τον ερωτεύτηκα, παντρευτήκαμε αλλά ο γάμος μας κράτησε μόλις τέσσερα χρόνια.</p> <p>Ερώτηση: <i>Πόσο χρονών ήσασταν εσείς και πόσο εκείνος;</i></p> <p>Απάντηση: Όταν παντρευτήκαμε εγώ ήμουν 32 κ αυτός 39.</p> <p>Ερώτηση: <i>Πότε και πως ξεκίνησε η βία στο γάμο σας;</i></p> <p>Απάντηση: Ξεκίνησε με λεκτική βία. Για ασήμαντους λόγους άρχισε να με βρίζει. Όσο πέραγε ο καιρός γινόταν όλα και πιο έντονα, συνέχιζε να με ταπεινώνει καθημερινά. Μέχρι που έφτασα σε σημείο να μην αντέχω άλλο και του ζήτησα να χωρίσουμε. Εκείνος βέβαια ζητούσε συγγνώμη, έλεγε πως δεν θα μου ξαναμιλήσει μ' αυτόν τον τρόπο και ότι θα αλλάξει. Εγώ ήμουν πολύ ερωτευμένη τότε... ήξερα ότι δεν εννοούσε αυτά που έλεγε αλλά τον συγχωρούσα. Μμμ ... (παύση) Θυμάμαι σαν χθες την πρώτη φορά που με χτύπησε ... (βαριά ανάσα) ήμουν έγκυος. Με έσπρωξε και μου έριξε μπουνιά στο πρόσωπο. Φυσικά αυτή η συμπεριφορά συνεχίστηκε... αλλά πάντα ήταν προσεκτικός. Απέφευγε να μου αφήσει σημάδια... Ήξερε ότι θα μπορούσα να τα χρησιμοποιήσω για αποδείξεις. Έτσι, δεν μπορούσα να κάνω κάτι.</p> <p>Ερώτηση: <i>Θυμάστε ποια ήταν η χειρότερη στιγμή που βιώσατε;</i></p> <p>Απάντηση: Βεβαίως. Αφού είχαμε χωρίσει ήρθε στο σπίτι μου για να μιλήσουμε με σκοπό να τα ξαναβρούμε. Είχε πει και φώναζε ότι με αγαπάει. Όταν πήγα να κλείσω την πόρτα άρχισε να με χτυπάει. Θυμάμαι ότι με έριξε κάτω ενώ κρατούσα στην αγκαλιά μου την κόρη μου, η οποία ήταν μόλις 2 μηνών.</p>	<p>Μορφωμένος, ευγενικός, τρυφερός</p> <p>Γυναίκα 32 ετών, άντρας 39</p> <p>Βρισιές, ταπείνωση, σπρώξιμο, μπουνιές. Ζήτησε συγγνώμη. Ενώ ήμουνα έγκυος με έσπρωξε και μου έριξε μπουνιά στο πρόσωπο.</p> <p>Πιωμένος, μετανιωμένος, με χτύπησε ενώ είχα αγκαλιά την κόρη μου</p>	<p>ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΓΗ</p> <p>ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣ</p>
--	--	--

<p>Ερώτηση: <i>Πως νιώθατε εσείς;</i></p> <p>Απάντηση: Πόνος ... Έχανα όλο τον αυτοσεβασμό μου.</p> <p>Ερώτηση: <i>Πως πήρατε την απόφαση να χωρίσετε από αυτή την βίαιη σχέση;</i></p> <p>Απάντηση: Το παιδί μου με ώθησε στο να πάρω αυτή την απόφαση. Αν και δεν είχε γεννηθεί ακόμα όταν άρχισα να βιώνω όλα αυτά, ήξερα ότι με κάποιο τρόπο τα ένιωθε... Είχα φτάσει στα όρια μου... έπρεπε να κάνω κάτι. Φοβόμουν ότι θα πέρναγε κι εκείνο τα ίδια. Πήρα δύναμη από αυτό το παιδί που θα έφερνα σε λίγους μήνες στον κόσμο... κι έφυγα.</p> <p>Ερώτηση: <i>Απευθυνθήκατε σε κάποιον / κάπου για βοήθεια;</i></p> <p>Απάντηση: Εεμ ... ναι, αργότερα μόνο συμμετείχα σε κάποια ομάδα ... ομαδική συμβουλευτική κακοποιημένων γυναικών, η οποία με βοήθησε κυρίως στο να μπορώ να μιλάω πιο εύκολα για αυτό που βίωσα αλλά και να αντιμετωπίζω τον πρώην άντρα μου. Επιπλέον γνώρισα γυναίκες που είχαμε ζήσει τα ίδια πράγματα, νιώσαμε τα ίδια.... Συνειδητοποίησα ότι δεν ήμουν μόνη μου σ' αυτό.</p> <p>Ερώτηση: <i>Ποια είναι η σχέση του με το παιδί σήμερα;</i></p> <p>Απάντηση: Είναι πολύ προσεκτικός (μικρή παύση). Κάνει μεγάλες προσπάθειες ώστε να μην αποκαλύψει τον πραγματικό του εαυτό. Ένας άνθρωπος που είναι βίαιος μπορεί ξαφνικά να αλλάξει;;; (με έμφαση)</p> <p>Ερώτηση: <i>Πώς νιώθετε όταν το παιδί σας είναι με τον πατέρα της;</i></p> <p>Απάντηση: (εμμ..) Άγχος! Φοβερό άγχος.. Γενικά μία ανησυχία! Προσπαθώ όμως να μη το αντιλαμβάνεται η μικρή. Θέλω να έχει πατέρα αλλά θέλω να είναι σε πλαίσια και να λειτουργεί υπέρ της.</p> <p>Ερώτηση: <i>Όταν συναντάτε τον πρώην σύζυγό σας;</i></p> <p>Απάντηση: Μου έρχονται κάποιες αναμνήσεις δυσάρεστες στο</p>	<p>Πόνος, έχανα τον αυτοσεβασμό μου</p> <p>Το παιδί μου έδωσε δύναμη να φύγω</p> <p>Ομαδική συμβουλευτική κακοποιημένων γυναικών</p> <p>Κάνει προσπάθειες να μην δείχνει βίαιος</p> <p>Άγχος και ανησυχία αλλά προσπαθώ να μην το αντιλαμβάνεται η μικρή, θέλω να έχει πατέρα</p>	<p>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ</p> <p>ΣΤΑΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ</p> <p>ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΠΡΩΗΝ ΑΝΤΡΑ - ΘΥΤΗ ΣΗΜΕΡΑ</p>
--	---	---

<p>μυαλό μου ... αλλά δεν τον φοβάμαι!</p> <p>Ερώτηση: <i>Τι δυσκολίες αντιμετωπίσετε κατά τις πρώτες ημέρες της νέα σας ζωής;</i></p> <p>Απάντηση: Φοβόμουν πολύ... Βάδιζα προς το άγνωστο. Δεν ήξερα αν θα είχα την υποστήριξη από το οικογενειακό μου περιβάλλον. Ευτυχώς για' μένα ήξερα ότι θα μπορώ να τα βγάλω πέρα μόνη μου. Οι γυναίκες που δεν έχουν χρήματα και πολλές φορές ενώ θέλουν να φύγουν λένε "που θα πάω", "που θα βρω δουλειά", "θα με δικαιώσουν στα δικαστήρια" και τελικά μένουν. Τι γίνεται τότε; Χρειάζεται περισσότερη ευαισθησία από τους δικαστές και τους εισαγγελείς για να μπορούν οι γυναίκες να καταγγέλλουν και αυτοί οι άνθρωποι να συμμορφώνονται.</p> <p>Ερώτηση: <i>Πώς νιώθετε σήμερα;</i></p> <p>Απάντηση: Βρήκα την γαλήνη που ήθελα... αναπνέω το κάθε δευτερόλεπτο που ζω.</p> <p>Ερώτηση: <i>Τι έχετε να πείτε στις γυναίκες που βιώνουν τον εφιάλτη της βίας;</i></p> <p>Απάντηση: Να φύγουν! Να φύγουν και ότι δεν έχουν να χάσουν τίποτα, γιατί ήδη έχουν χάσει τον εαυτό τους ... Το λιγότερο που μπορούν να κερδίσουν -που είναι το περισσότερο- είναι ο εαυτός τους ...Να φύγουν...</p> <p>Ερώτηση: <i>Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να προσθέσετε στη συζήτησή μας σχετικά με την βία κατά των γυναικών;</i></p> <p>Απάντηση: Η κουβέντα είναι καλύτερη από το ξύλο. Τα παιδιά μας είναι το μέλλον σ' αυτόν τον κόσμο. Πρέπει να μάθουμε πρώτα πρώτα σ' αυτά να ζουν χωρίς βία και να σέβονται τον άνθρωπό τους. Αυτά τα παιδιά είναι οι άντρες – θύτες του αύριο!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έχουμε ολοκληρώσει τη συνέντευξή μας. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. <p>Ερωτώμενος: Και εγώ σας ευχαριστώ πάρα πολύ</p>	<p>Δεν τον φοβάμαι</p> <p>Φόβος, δεν ήξερα αν θα είχα υποστήριξη από οικογενειακό περιβάλλον. Ευτυχώς δούλευα, μπορούσα να τα βγάλω πέρα μόνη μου</p> <p>Γαλήνη, αναπνέω το κάθε δευτερόλεπτο που ζω.</p> <p>Να φύγουν!</p> <p>Διάλογος-συζήτηση. Να μάθουμε στα παιδιά μας να ζουν χωρίς βία και να σέβονται τον άνθρωπό τους</p>	<p>ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ</p> <p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΒΙΑ</p>
--	--	--

<p>ΚΕΙΜΕΝΟ 2</p> <p>Int. 2: Γυναίκα, 38 ετών, μητέρα 2 αγοριών. Απόφοιτη Δημοτικού. Τόπος διαμονής: Επαρχία.</p>	<p>Κωδικοποίηση Α' Τάξης</p>	<p>Κωδικοποίηση Β' Τάξης</p>
<p><u>Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης</u></p> <p>Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας μου που γίνεται ως μέρος των σπουδών μου στο πρόγραμμα ειδίκευσης στη «Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό», ασχολούμαι με το θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία - Βία κατά των Γυναικών». Η συνεισφορά σας θα μου ήταν πραγματικά πολύτιμη, καθώς με ενδιαφέρει να εξάγω κάποια συμπεράσματα όσον αφορά τις μορφές, τα αίτια αλλά και τις στάσεις των κακοποιημένων γυναικών.</p> <p>Η συνέντευξη αυτή θα αξιοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο στα πλαίσια των σπουδών μου και είναι ανώνυμη και θα τηρηθεί πλήρης εχεμύθεια για το περιεχόμενο και για προσωπικού χαρακτήρα πληροφορίες. Απαντήστε ελεύθερα χωρίς ενδοιασμούς για σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος. Υπάρχει μόνο η δική σας γνώμη και αυτή μας ενδιαφέρει.</p> <p>Θα μαγνητοφωνήσουμε τη συνέντευξή μας με τη συγκατάθεσή σας. Ευχαριστώ προκαταβολικά για το χρόνο που θα διαθέσετε.</p>		

Ερώτηση: *Θέλετε να μας μιλήσετε για τον πρώην άντρα σας; Τι άνθρωπος ήταν;*

Απάντηση: Η δική μου ιστορία ξεκινάει στην πολύ μικρή τρυφερή ηλικία των 15 ετών. Σ' αυτή την ηλικία παντρεύτηκα. Φυσικά με υποχρέωσαν να τον παντρευτώ. Λόγω οικονομικών δυσκολιών, ζούσα μόνη με μία ανάπηρη μητέρα η οποία έπρεπε να μεγαλώσει ακόμα δύο μικρότερα παιδιά... (αναστεναγμός). Η μόνη λύση ήταν να παντρευτώ. Εκείνος **ασχολούταν με γεωργικές εργασίες**. Ήταν ... (παύση) ήταν ένας άνθρωπος **τρυφερός απέναντί μου**, μερικές φορές **η συμπεριφορά του θύμιζε πατέρας και κόρης**.. Για να καταλάβετε ήταν σχεδόν συνομήλικοι με την μητέρα μου ..μάλιστα εκείνος ήταν λίγο μεγαλύτερος. Σύντομα αποκτήσαμε δύο αγόρια.

Ερώτηση: *Θέλετε να μας πείτε πόσο χρονών ήταν;*

Απάντηση: **Εκείνος ήταν 40... εγώ 16** όταν τον παντρεύτηκα.

Ερώτηση: *Πότε και πως ξεκίνησε η βία στο γάμο σας;*

Απάντηση: Τα πρώτα 10-15 χρόνια ήταν καλά ..σχετικά. Μετά όμως ζήλευε.. Ξεκίνησε όταν πια είχα μεγαλώσει τα παιδιά μου και **ένιωσα την ανάγκη να βγω λίγο από το σπίτι. Να δουλέψω**. Φυσικά όταν του το είπα η αντίδραση του ήταν ...εντελώς παράλογη! Με **κατηγορούσε** για τρελά πράματα και με **έβριζε!** Έτσι, δεν του ξαναέκανα κουβέντα για δουλειά. Το χειρότερο όμως ήταν **ότι άρχισε να με ξεκόβει από τις λίγες φίλες που είχα**. Μου έκανε σκηνές όταν έβγαινα από το σπίτι μόνη μου ... **μέχρι και το τηλέφωνο του σπιτιού μας έκοψε!**

Ερώτηση: *Θυμάστε ποια ήταν η χειρότερη στιγμή που βιώσατε;*

Απάντηση: Ήταν πολλές! Πίστευα κάθε φορά ότι δεν θα υπάρξει χειρότερη ...αλλά υπήρχε! Υπήρχαν φορές που **μεταμφιεζόμουν για να βγω από το σπίτι ...τα σημάδια είχαν καλύψει ολόκληρο το σώμα μου. Αργότερα φρόντιζε να με χτυπάει στο σώμα ή πίσω κεφάλι για να μη φαίνονται μελανιές** . Θυμάμαι όταν τα παιδιά μου ήταν στην εφηβεία, κάποιο μεσημέρι, δεν είχαν επιστρέψει ακόμα από το σχολείο.

Γεωργικές εργασίες, τρυφερός, συμπεριφορά του θύμιζε πατέρας -κόρης

Άντρας ετών 40, γυναίκα 16.

Ήθελα να δουλέψω, με κατηγορούσε, με έβριζε, με ξέκοβε από φίλες, έκοψε τηλ. σπιτιού

Σημάδια στο πρόσωπο, με χτυπούσε στο σώμα και κεφάλι για να μην φαίνονται μελανιές, επέστρεψε από δουλειά και με χτύπησε πολύ άσχημα, με κατηγορούσε, με

ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ

ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣ

<p>Εκείνος μόλις είχε γυρίσει από την δουλειά και επειδή καθόμουν στη βεράντα του σπιτιού μου άρχισε να με χτυπάει πολύ άσχημα. Τα παιδιά τον είδαν να με χτυπάει και ρώτησαν το λόγο. Εκείνος με κατηγορούσε και με έβριζε. Υπήρξαν φορές που ο μεγάλος μου γιος έκανε το ίδιο. Αυτό έβλεπε... αυτό έκανε!</p> <p>Ερώτηση: <i>Πως νιώθατε εσείς;</i></p> <p>Απάντηση: Πόνο, θλίψη ...είχα πάθει κατάθλιψη. Εγώ έζησα ...μμμ μάλλον μεγάλωσα νομίζοντας ότι αυτός είναι ο φυσιολογικός τρόπος...</p> <p>Ερώτηση: <i>Πως πήρατε την απόφαση να χωρίσετε από αυτή την βίαιη σχέση;</i></p> <p>Απάντηση: Δεν δούλευα. Ήμουν οικονομικά εξαρτημένη. Δεν είχα στήριξη από την οικογένεια μου. Δεν είχα άλλη επιλογή απ' το να κάτσω στο σπίτι και απλά να ανέχομαι τη βίαιη συμπεριφορά του. Όταν όμως ανακάλυψα ότι υπάρχει στο σπίτι (βαριά ανάσα)... όπλο... τότε κατάλαβα ότι είχε έρθει η ώρα να φύγω. Δεν με ένοιαζε που να πάω. Αρκεί να φύγω μακριά. "Ήξερα ότι αν έμενα θα με σκότωνε ...Απλά έφυγα και πήγα προσωρινά στο σπίτι μιας φίλης.. και αργότερα απευθυνθήκαμε μαζί στο αστυνομικό τμήμα όπου με συμβούλεψαν οι αστυνομικοί να του κάνω μήνυση.</p> <p>Ερώτηση: <i>Ποια είναι η σχέση του με τα παιδιά σήμερα;</i></p> <p>Απάντηση: Απολύτως καμία. Επιλογή των παιδιών φυσικά. Τα παιδιά είναι δύο μέτρα, ολόκληροι άντρες πια. Μια φορά που προσπάθησε να τα πλησιάσει πιαστήκαν στα χέρια. Ευτυχώς μπήκαν στη μέση οι άντρες της γειτονιάς και τους χώρισαν.</p> <p>Ερώτηση: <i>Όταν συναντάτε τον πρώην σύζυγό σας;</i></p> <p>Απάντηση: Δεν τον συναντώ πια! Βρίσκομαι πολλά χιλιόμετρα μακριά, τα παιδιά είναι ενήλικες! Αλλά δεν με νοιάζει πια. Ούτε φοβάμαι! Για' μένα αυτός ο άνθρωπος έχει πεθάνει!</p>	<p>έβριζε, με χτύπαγε και ο γιος μου</p> <p>Πόνο, θλίψη, κατάθλιψη, νόμιζα ότι αυτός είναι φυσιολογικός τρόπος</p> <p>Δεν δούλευα, οικονομικά εξαρτημένη, δεν είχα στήριξη από οικογένεια. Βρήκα το όπλο, κατάλαβα ότι έπρεπε να φύγω, σπίτι μιας φίλης και μετά αστυνομικό τμήμα, μήνυση</p> <p>Καμία σχέση με τα παιδιά</p> <p>Δεν φοβάμαι.</p>	<p>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ</p> <p>ΣΤΑΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ</p> <p>ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΠΡΩΗΝ ΑΝΤΡΑ – ΘΥΤΗ ΣΗΜΕΡΑ</p>
--	---	---

<p>Εξάλλου τι άλλο έμεινε να μου κάνει.;;;</p> <p>Ερώτηση: <i>Τι δυσκολίες αντιμετωπίσατε κατά τις πρώτες ημέρες της νέα σας ζωής;</i></p> <p>Απάντηση: Ήταν πολύ δύσκολη η προσαρμογή για' μένα! Τον έβλεπα παντού μπροστά μου. Τις νύχτες πεταγόμεν στον ύπνο μου. Φοβόμουν πολύ για τη ζωή μου. Μου πήρα αρκετό καιρό να το ξεπεράσω.</p> <p>Ερώτηση: <i>Πώς νιώθετε σήμερα;</i></p> <p>Απάντηση: Ανακούφιση ... Ηρεμία.... Πλέον μπορώ και χαίρομαι τη ζωή μου! Είναι απερίγραπτο το συναίσθημα αυτό ...το να μην φοβάσαι!</p> <p>Ερώτηση: <i>Τι έχετε να πείτε στις γυναίκες που βιώνουν τον εφιάλτη της βίας;</i></p> <p>Απάντηση: Να φύγουν βέβαια! Αν καταλάβουν ότι ο άνθρωπος τους είναι βίαιος;;; Να φύγουν! Δεν θέλω να βλέπω άλλο βίαιους ανθρώπους, δεν θέλω να ακούω για βίαιες συμπεριφορές. Γεννήθηκες από μια γυναίκα ... πρέπει να τη σέβεσαι κ όχι να τη χτυπάς!</p> <p>Ερώτηση: <i>Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να προσθέσετε στη συζήτησή μας σχετικά με την βία κατά των γυναικών;</i></p> <p>Απάντηση: μμμ... είναι ότι χειρότερο μπορεί να βιώσει μία γυναίκα! Είναι σαν να σε σκοτώνουν κάθε μέρα! Θα πρέπει το κράτος να φροντίσει όχι μόνο για την ψυχολογική υποστήριξη αυτών των γυναικών αλλά και για τη διασύνδεση τους στην αγορά εργασίας, ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν μπροστά. Επίσης, θα πρέπει τα παιδιά να μην γίνονται μάρτυρες τέτοιων βίαιων σκηνών μεταξύ των γονέων. Η βία γεννάει βία.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έχουμε ολοκληρώσει τη συνέντευξή μας. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. 	<p>Δύσκολη προσαρμογή, τον έβλεπα παντού, πεταγόμεν στον ύπνο μου, φοβόμουν για τη ζωή μου</p> <p>Ανακούφιση, ηρεμία, χαίρομαι τη ζωή μου, δεν φοβάμαι</p> <p>Να φύγουν, πρέπει να σέβεσαι τη γυναίκα</p> <p>Το κράτος μεριμνήσει για ψυχολογική υποστήριξη και διασύνδεση των γυναικών με αγορά εργασίας. Αποφυγή βίαιων σκηνών μπροστά στα παιδιά.</p>	<p>ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ</p> <p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΒΙΑ</p>
---	--	---

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 Int. 3: Γυναίκα, 36 ετών, μητέρα 2 κοριτσιών. Απόφοιτη Λυκείου. Τόπος διαμονής: Επαρχία.	Κωδικοποίηση A' Τάξης	Κωδικοποίηση B' Τάξης
<p><u>Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης</u></p> <p>Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας μου που γίνεται ως μέρος των σπουδών μου στο πρόγραμμα ειδίκευσης στη «Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό», ασχολούμαι με το θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία - Βία κατά των Γυναικών». Η συνεισφορά σας θα μου ήταν πραγματικά πολύτιμη, καθώς με ενδιαφέρει να εξάγω κάποια συμπεράσματα όσον αφορά τις μορφές, τα αίτια αλλά και τις στάσεις των κακοποιημένων γυναικών.</p> <p>Η συνέντευξη αυτή θα αξιολογηθεί αποκλειστικά και μόνο στα πλαίσια των σπουδών μου και είναι ανώνυμη και θα τηρηθεί πλήρης εχεμύθεια για το περιεχόμενο και για προσωπικού χαρακτήρα πληροφορίες. Απαντήστε ελεύθερα χωρίς ενδοιασμούς για σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος. Υπάρχει μόνο η δική σας γνώμη και αυτή μας ενδιαφέρει.</p> <p>Θα μαγνητοφωνήσουμε τη συνέντευξή μας με τη συγκατάθεσή σας. Ευχαριστώ προκαταβολικά για το χρόνο που θα διαθέσετε</p>		

Ερώτηση: *Θέλετε να μας μιλήσετε για τον πρώην άντρα σας; Τι άνθρωπος ήταν;*

Απάντηση: **Διπρόσωπος.** Στην αρχή δεν είχε δώσει ενδείξεις για βίαιη συμπεριφορά. Ήταν **λίγο πιεστικός** μόνο σε θέματα που αφορούσαν τα καθημερινά μας ζητήματα. Κατά τ' άλλα, **φερόταν ευγενικά, τρυφερά...** μετά έδειξε το αληθινό του πρόσωπο.

Ερώτηση: *Πόσο χρονών ήσασταν εσείς και πόσο εκείνος;*

Απάντηση: **Εγώ ήμουν 31 κ αυτός 33.**

Ερώτηση: *Πότε και πως ξεκίνησε η βία στο γάμο σας;*

Απάντηση: **Ξεκίνησε να γίνεται επιθετικός όταν μετακομίσαμε στην επαρχία λόγω της δουλειάς του,** ήταν στρατιωτικός. Εγώ ήμουν άνεργη και χωρίς άλλον δικό μου άνθρωπο τότε, οι δικοί μου είχαν πεθάνει, έτσι ήταν το μόνο στήριγμα μου. **Μόλις έμαθε ότι είμαι έγκυος εκείνος αγρίεψε. Ξεκίνησε με χαστούκια στο πρόσωπο. Εγώ προσπάθησα να αναζητήσω βοήθεια από τους γονείς του. Εκείνοι φοβήθηκαν ότι θα κάνω μήνυση και προσπάθησαν να μας συμφιλιώσουν. Εκείνος μου ζήτησε συγνώμη. Μετά όμως πάλι το ίδιο. Μέχρι που γέννησα το πρώτο παιδί μας.**

Ερώτηση: *Θυμάστε ποια ήταν η χειρότερη στιγμή που βιώσατε;*

Απάντηση: **Θυμάμαι επιστρέφοντας σπίτι από βραδινή μας έξοδο εκείνος ξεκίνησε να με χτυπάει. Όσο εγώ του έλεγα πως δεν μπορώ να ζήσω άλλο μαζί του, εκείνος γινόταν πιο επιθετικός. Από τις πολλές μπουνιές στο στομάχι και στο κεφάλι, είχα σταματήσει να νιώθω πόνο. Θυμάμαι μόνο ένα χέρι να έρχεται κατά πάνω μου και μετά σκοτάδι. Ξύπναγα το πρωί και δεν θυμόμουν τι ακριβώς είχε συμβεί. Τότε ήταν που έμεινα έγκυος στο δεύτερο παιδί.**

Διπρόσωπος, πιεστικός, ευγενικός, τρυφερός.

31 ετών γυναίκα, 33 άντρας.

Μετακομίσαμε στην επαρχία. Μόλις έμαθε ότι ήμουν έγκυος αγρίεψε. Χαστούκια στο πρόσωπο. Ζήτησα βοήθεια από τους γονείς του προσπάθησαν να μας συμφιλιώσουν. Μου ζήτησε συγνώμη.

Μπουνιές στο στομάχι και στο κεφάλι. Σταμάτησα να νιώθω πόνο. Το πρωί δεν θυμόμουν τίποτα. Έγκυος στο δεύτερο παιδί.

ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ

ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣ

Ερώτηση: Πως νιώθατε εσείς;

Απάντηση: (ξεφύσημα) **Ζούσα συνεχώς με το άγχος ...Αισθανόμουν ότι με κατέστρεφε σαν άνθρωπο.**

Ερώτηση: Πως πήρατε την απόφαση να χωρίσετε από αυτή την βίαιη σχέση;

Απάντηση: Κάθε φορά που έκανα το βήμα για να φύγω, σκεφτόμουν τις απειλές του ότι θα μου πάρει τα παιδιά. Μετά ήταν και το θέμα της δουλειάς, που θα έβρισκα χρήματα; Δεν άντεχα άλλο ... αλλά δεν ήξερα που να απευθυνθώ για βοήθεια. Κάποια στιγμή πήγα στον ΟΑΕΔ για να βρω δουλειά. Επειδή με είχε χτυπήσει πολύ άσχημα το προηγούμενο βράδυ, η υπάλληλος κατάλαβε τι μου είχε συμβεί. Μου έδωσε την κάρτα της και με ενημέρωσε για τους ειδικούς φορείς και ξενώνες κακοποιημένων για να ζητήσω εκεί υποστήριξη. Επικοινωνήσα και με πείσανε να τον καταγγείλω, ενώ συγχρόνως με φιλοξένησαν για κάποιες ημέρες.

Ερώτηση: Ποια είναι η σχέση του με το παιδιά σήμερα;

Απάντηση: Ακολουθείται η τυπική διαδικασία. Απλά αποφεύγω να τον βλέπω γιατί νιώθω οργή ...

Ερώτηση: Όταν συναντάτε τον πρώην σύζυγό σας;

Απάντηση: Πλέον δεν φοβάμαι! Έχω καταφέρει τόσα πολλά στη ζωή μου τα τελευταία χρόνια, οπότε **κατάφερα να αντιμετωπίσω κι αυτόν!**

Ερώτηση: Τι δυσκολίες αντιμετωπίσετε κατά τις πρώτες ημέρες της νέα σας ζωής;

Απάντηση: Δυσκολίες;;; μμμ ... νομίζω ότι **οι δυσκολίες μου ήταν μέχρι να φύγω από αυτή τη σχέση ... μέχρι να γίνουν τα δικαστήρια.** Μετά δεν με ένοιαζε τίποτα... όλα μου φαινόταν εύκολα ...

Άγχος. Με κατέστρεφε σαν άνθρωπο.

Απειλές ότι θα πάρει τα παιδιά. Δεν είχα δουλειά-χρήματα. Δεν ήξερα που να απευθυνθώ για βοήθεια. Υπάλληλος με βοήθησε, ενημέρωση για ειδικούς φορείς κακοποιημένων γυναικών.

Τυπική σχέση με τα παιδιά.

Δεν φοβάμαι.

Δυσκολίες μέχρι να φύγω από αυτή τη σχέση και μέχρι να γίνουν τα δικαστήρια.

**ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
ΚΑΚΟΠΗΜΕΝΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

**ΣΤΑΣΗ
ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩ
Ν ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

**ΣΧΕΣΗ ΜΕ
ΠΡΩΗΝ ΑΝΤΡΑ –
ΘΥΤΗ ΣΗΜΕΡΑ**

**ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ –
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ**

Ερώτηση: Πώς νιώθετε σήμερα;

Απάντηση: Άλλαξα πόλη και έχω ξαναφτιάξει τη ζωή μου με άλλον σύντροφο. Νιώθω ανακούφιση, ηρεμία και ... τυχερή που βρήκα το θάρρος και έφυγα από αυτή την κόλαση που ζούσα. Τυχερή που ζω...

Ερώτηση: Τι έχετε να πείτε στις γυναίκες που βιώνουν τον εφιάλτη της βίας;

Απάντηση: Η κακοποίηση έχει και επανάληψη: είναι κανόνας, όποιος σηκώσει χέρι και χτυπήσει, θα το ξανακάνει. **Οι γυναίκες δεν πρέπει να σωπαίνουν, ούτε να φοβούνται! Πρέπει να μιλήσουν αμέσως!**

Ερώτηση: Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να προσθέσετε στη συζήτησή μας σχετικά με την βία κατά των γυναικών;

Απάντηση: Το ότι οι γυναίκες μένουν στη σιωπή το ξέρουμε. **Το θέμα είναι η κυβέρνηση τι κάνει ώστε αυτές οι γυναίκες να μην μένουν στη σιωπή;;; Πρέπει η βία κατά των γυναικών να γίνει κατανοητή και αποδεκτή από την κοινωνία, να απελευθερωθούν τα θύματα της. Η πολιτεία παίζει σημαντικό ρόλο σ' αυτό.**

- Έχουμε ολοκληρώσει τη συνέντευξή μας. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ερωτώμενος: Και εγώ σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ανακούφιση, ηρεμία και τυχερή που ζω. Έχω ξαναφτιάξει τη ζωή μου.

Οι γυναίκες που κακοποιούνται πρέπει να μιλήσουν. Δεν πρέπει να φοβούνται.

Η κυβέρνηση παίζει σημαντικό ρόλο, πρέπει να ωθήσει τις γυναίκες να μιλήσουν. Πρέπει η βία κατά των γυναικών να γίνει κατανοητή και αποδεκτή από την κοινωνία

**ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ –
ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ
ΥΠΟΣΤΕΙ ΒΙΑ**

<p>ΚΕΙΜΕΝΟ 4</p> <p>Int. 4: Γυναίκα, 29 ετών. Μητέρα ενός κοριτσιού. Απόφοιτη Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τόπος Διαμονής: Αθήνα</p>	<p>Κωδικοποίηση Α' Τάξης</p>	<p>Κωδικοποίηση Β' Τάξης</p>
<p><u>Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης</u></p> <p>Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας μου που γίνεται ως μέρος των σπουδών μου στο πρόγραμμα ειδίκευσης στη «Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό», ασχολούμαι με το θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία - Βία κατά των Γυναικών». Η συνεισφορά σας θα μου ήταν πραγματικά πολύτιμη, καθώς με ενδιαφέρει να εξάγω κάποια συμπεράσματα όσον αφορά τις μορφές, τα αίτια αλλά και τις αντιδράσεις των κακοποιημένων γυναικών.</p> <p>Η συνέντευξη αυτή θα αξιοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο στα πλαίσια των σπουδών μου και είναι ανώνυμη και θα τηρηθεί πλήρης εχεμύθεια για το περιεχόμενο και για προσωπικού χαρακτήρα πληροφορίες. Απαντήστε ελεύθερα χωρίς ενδοιασμούς για σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος. Υπάρχει μόνο η δική σας γνώμη και αυτή μας ενδιαφέρει.</p> <p>Θα μαγνητοφωνήσουμε τη συνέντευξή μας με τη συγκατάθεσή σας. Ευχαριστώ προκαταβολικά για το χρόνο που θα διαθέσετε.</p>		

<p>Ερώτηση: <i>Θέλετε να μας μιλήσετε για τον πρώην άντρα σας; Τι άνθρωπος ήταν;</i></p> <p>Απάντηση: Αρχικά;;; Μια χαρά άνθρωπος Έδειχνε ότι με αγαπούσε!</p> <p>Ερώτηση: <i>Πόσο χρονών ήσασταν εσείς και πόσο εκείνος;</i></p> <p>Απάντηση: Εκείνος ήταν 29 και εγώ ήμουν στα 24.</p> <p>Ερώτηση: <i>Πότε και πως ξεκίνησε η βία στο γάμο σας;</i></p> <p>Απάντηση: Στην αρχή ταιριάζαμε, ήμασταν ερωτευμένοι, αρχίσαμε και να συγκατοικούμε. Ώσπου ξαφνικά, μετά και το πρώτο τρίμηνο, τα πάντα ανατράπηκαν. Άρχισε να ζηλεύει παθολογικά για παράλογους λόγους . Το κακό άρχισε με ένα χαστούκι, που όμως γρήγορα εξελίχθηκε σε μπουνιά, ακόμα και στον δρόμο ή άλλους δημόσιους χώρους, για το παραμικρό. «Ήταν η κακιά η ώρα», μου δικαιολογήθηκε στην πρώτη σφαλιάρα. “Δεν θα ξαναγίνει”, ισχυρίστηκε μετά και την πρώτη γροθιά... Συνεχώς το ίδιο μου υποσχόταν.</p> <p>Ερώτηση: <i>Θυμάστε ποια ήταν η χειρότερη στιγμή που βιώσατε;</i></p> <p>Απάντηση: Ήταν τις πρώτες ημέρες που συγκατοικήσαμε. Με έπιασε από το λαιμό, με έσπρωξε και με χαστούκισε για αρκετή ώρα. Την επόμενη μέρα το πρόσωπο μου ήταν πρησμένο. Ο λόγος ήταν ότι συναντήθηκα με μία φίλη μου χωρίς να τον ρωτήσω. Θυμάμαι ότι απορούσα που έκανα λάθος;;; Μήπως έφταιξα πραγματικά σε κάτι;</p> <p>Ερώτηση: <i>Πώς νιώθατε εσείς;</i></p> <p>Απάντηση: Πόνος. Θυμό. Τα΄βαζα με τον εαυτό μου ... για τις επιλογές μου. Ένιωθα σαν να είμαι εγώ υπεύθυνη για ότι έγινε.</p> <p>Ερώτηση: <i>Μιλήσατε σε κάποιον;</i></p>	<p>Έδειχνε ότι με αγαπούσε</p> <p>24 ετών γυναίκα, 29 άντρας.</p> <p>Ζήλευε παθολογικά. Άρχισε με χαστούκι, εξελίχθηκε σε μπουνιά ακόμα και σε δημόσιους χώρους. Υποσχόταν ότι δεν θα ξαναγίνει.</p> <p>Με έπιασε από το λαιμό, με έσπρωξε και με χαστούκισε. Επειδή συναντήθηκα με μία φίλη μου. Απορούσα που έφταιξα;</p> <p>Πόνος, θυμός. Υπεύθυνη για τις επιλογές μου.</p>	<p>ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ</p> <p>ΤΥΠΟΙ ΒΙΑΣ</p> <p>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΠΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ</p>
--	---	--

<p>Απάντηση: Όχι, δεν συμβουλευτήκα κανέναν. Πίστευα ότι θα αλλάξει και δεν ήθελα να αναστατώσω τους δικούς μου.</p> <p>Ερώτηση: Πως πήρατε την απόφαση να χωρίσετε από αυτή την βίαιη σχέση;</p> <p>Απάντηση: Θεωρούσα ότι τον αγαπούσα και έκανα υπομονή. Αλλά όταν έμεινα έγκυος και εκείνος με χτύπησε πάλι πολύ άσχημα, κατάλαβα ότι είναι άρρωστος. Πήρα την απόφαση να φύγω. Ευτυχώς είχα τους γονείς μου, με υποστήριξαν από την πρώτη στιγμή και οικονομικά και ψυχολογικά. Αν δεν είχαν οι γονείς μου την πρόθεση να με βοηθήσουν τι θα έκανα;</p> <p>Ερώτηση: Ποια είναι η σχέση του με το παιδί σήμερα;</p> <p>Απάντηση: Καμία! Όταν πήρα την απόφαση να κρατήσω αυτό το παιδί είπα ότι δεν θέλω να έχω καμία σχέση μαζί του.</p> <p>Ερώτηση: Όταν συναντάτε τον πρώην σύζυγό σας;</p> <p>Απάντηση: Δεν φοβάμαι! Έχω ξαναφτιάξει και τη ζωή μου, έχω τη δουλειά μου. Ξέρω να τον αντιμετωπίσω.</p> <p>Ερώτηση: Τι δυσκολίες αντιμετωπίσετε κατά τις πρώτες ημέρες της νέα σας ζωής;</p> <p>Απάντηση: Οι δυσκολίες μου ήταν κυρίως στο να μπορέσω να εμπιστευτώ άλλον σύντροφο. Πάντα νομίζεις ότι θα φας μπουνιά με όποιον κι αν είσαι ... Η σωματική βία κάποια στιγμή γιατρεύεται, οι μελανιές φεύγουν, οι πληγές κλείνουν. Η ψυχολογική δεν γιατρεύεται ...</p> <p>Ερώτηση: Πώς νιώθετε σήμερα;</p> <p>Απάντηση: Ελεύθερη! Απλά ζω!</p> <p>Ερώτηση: Τι έχετε να πείτε στις γυναίκες που βιώνουν τον εφιάλτη της βίας;</p>	<p>Δεν συμβουλευτήκα κανέναν, πίστευα ότι θα αλλάξει, δεν ήθελα να αναστατώσω τους δικούς μου</p> <p>Όταν έμεινα έγκυος με χτύπησε πάλι πολύ άσχημα. Κατάλαβα ότι ήταν άρρωστος, αποφάσισα να φύγω. Οι γονείς μου με υποστήριξαν.</p> <p>Καμία σχέση με το παιδί</p> <p>Δεν φοβάμαι</p> <p>Δυσκολεύτηκα να εμπιστευτώ άλλον άνθρωπο. Νόμιζα ότι θα φάω μπουνιά. Η ψυχολογική βία δεν γιατρεύεται.</p> <p>Ελεύθερη</p>	<p>ΣΤΑΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩ Ν ΓΥΝΑΙΚΩΝ</p> <p>ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΠΡΩΗΝ ΑΝΤΡΑ – ΘΥΤΗ ΣΗΜΕΡΑ</p> <p>ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ – ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ</p>
--	---	---

<p>Απάντηση: Δεν υπάρχει μετάνοια για αυτούς τους ανθρώπους. Μην κάθονται μαζί τους με την ελπίδα ότι θα αλλάξουν.</p> <p>Ερώτηση: Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να προσθέσετε στη συζήτησή μας σχετικά με την βία κατά των γυναικών;</p> <p>Απάντηση: Μιλήστε ...οι γυναίκες που βιώνουν τη βία πρέπει να μιλήσουν! Όχι άλλη βία!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έχουμε ολοκληρώσει τη συνέντευξή μας. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. <p>Ερωτώμενος: Και εγώ σας ευχαριστώ.</p>	<p>Μην κάθονται μαζί τους με την ελπίδα ότι θα αλλάξουν.</p> <p>Οι γυναίκες που βιώνουν βία πρέπει να μιλήσουν!</p>	<p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΒΙΑ</p>
---	---	--

